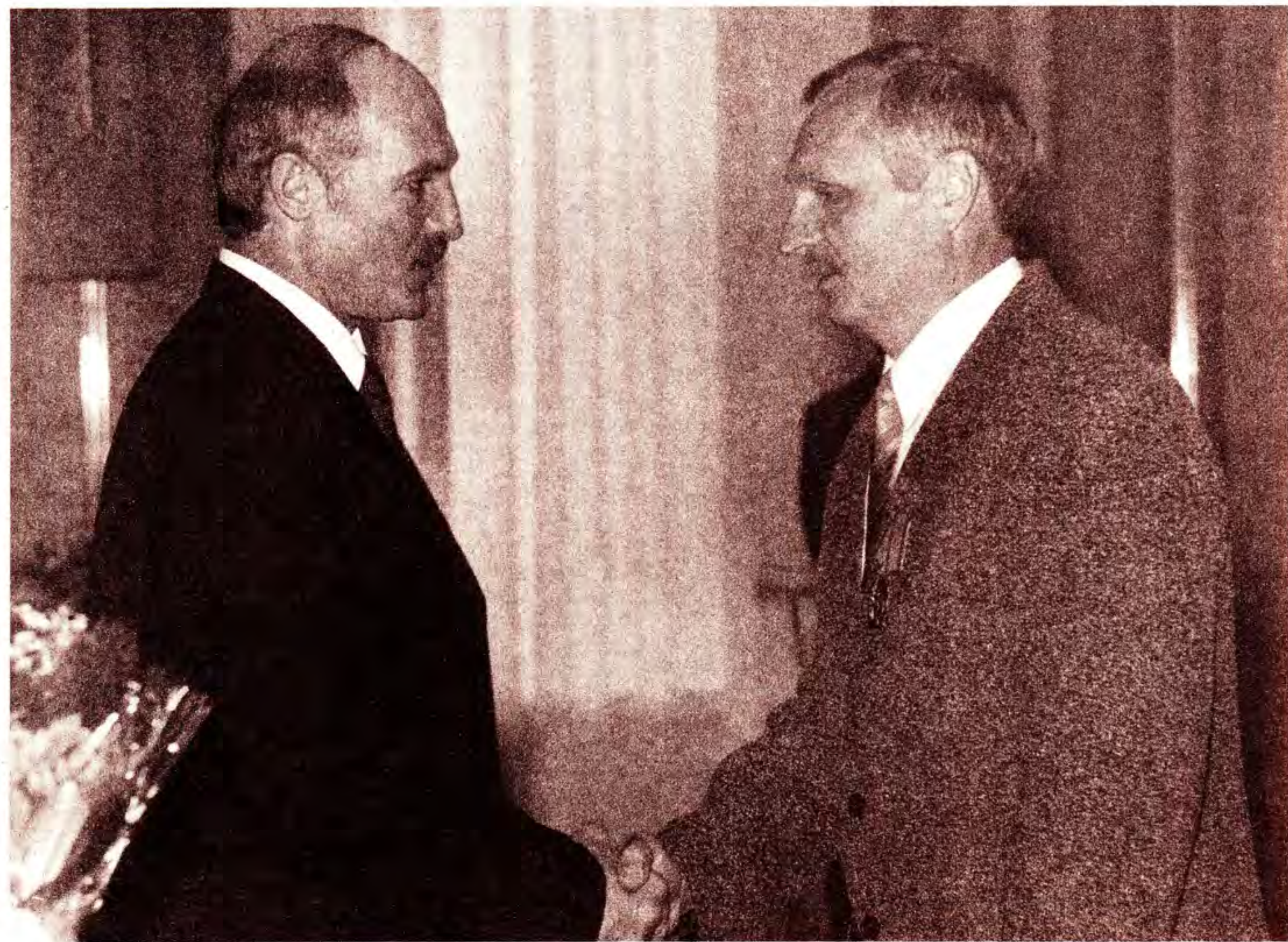
ВЫДАННЕ АСВЕТНІКАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Настаўніцкая газета

Выходзіць з 20 снежня 1945 года

№ 93(5275)
Субота,
18 жніўня
2001 года

Кошт у розніцу — 80 руб.

14 жніўня Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка ўручыў дзяржаўныя ўзнагароды лепшым работнікам народнай гаспадаркі. Сярод узнагароджаных ёсць і работнікі сістэмы адукацыі. Майстар вытворчага навучання ПТВ № 117 Мінска Валянцін Шаляпін узнагароджаны ордэнам Пашаны, дацэнт кафедры экалогіі Беларускай політэхнічнай акадэміі Ірына Трусава — медалём "За працоўныя заслугі".

НА ЗДЫМКУ: Прэзідэнт віншуе Валянціна Шаляпіна.

Фота Мікалая ПЯТРОВА, БЕЛТА.

Пра што б хацелася сказаць на II з'ездзе настаўнікаў Рэспублікі Беларусь

Хто ставіць на духоўнасць — ставіць на перамогу

Кожны раз з цікавасцю чытаю ў "Настаўніцкай газеце" рубрыку "Пра што б хацелася сказаць на II з'ездзе настаўнікаў Рэспублікі Беларусь"

Радуецца сэрца, што многія настаўнікі неабыякавыя да праблем школы, да праблем выхавання маладога пакалення. Настаўнікі знаходзяцца ў творчым пошуку, адчуваюць сваю адказнасць за нашу будучыню, распрацоўваюць свае адукацыйныя праекты. Адны пішуць пра перагружанасць вучняў, другія бядуюць, што адукацыя бедная і ў школе мала тэхнічных сродкаў, трэція не згодны, што выхаваўчы працэс узвалілі на школу. Вера Трафімец прапануе, каб у краіне быў аб'яўлены культ сям'і, таму што сям'я забылася на сваю асноўную функцыю — выхаванне дзяцей.

І тут я з ёю поўнасцю згодна. Многія бацькі не цікавяцца вучобай і паводзінамі сваіх дзяцей, рэдка ходзяць на бацькоўскія сходы, а ёсць такія, што за 11 гадоў самі ні разу не прыйшлі ў школу, нават па выкліку дырэкцыі з'яўляюцца не заўсёды.

А настаўніка лічаць добрым, калі ён не ставіць двоек. Многія бацькі ў штыкі сустракаюць заўвагі класных кіраўнікоў пра сваіх вучняў. Неаднойчы прыходзіцца чуць такія словы: "Мой сын цэлы дзень дома штосьці вучыць!" Вось менавіта — штосьці! "А, можа, ён проста чытае кнігу? Многіх цікавіць толькі адзнака, а не якасць ведаў. Таму і нездавальняючыя адзнакі на ўступных экзаменах, а потым абвінавачванні, што паступіць сёння можна толькі па блату, толькі за грошы! А я чамусьці ў гэта не веру. Я сама паступала і вучылася, і заўсёды ішла на экзамен, ведаючы адказ на кожны білет.

А хто сказаў, што вучыцца лёгка! Мне падабаецца выказванне дарэктара мінскай політэхнічнай гімназіі Казіміра Фарыно, які сказаў, што "навучанне павінна быць цяжкім, але пасільным і цікавым для дзяцей". Дзеці павінны ўсведамляць, што хлеб надзённы здабываецца ў поце.

Зараз бясконца пішуць аб правах дзіцяці, якія яны добра засвоілі, але нідзе не гаворыцца пра абавязкі дзяцей. А я лічу, што дзеці павінны ведаць у першую чаргу свае абавязкі, адным з якіх з'яўляецца абавязак добрасумленна адносіцца да вучобы. Гэта павінны памятаць як вучні, так і бацькі.

Добрасумленнасць і, дарэчы, да любой справы, павінна з'яўляцца адной з асноўных якасцей чалавека. За ўсе гады працы ў школе, а я працую ўжо 28 гадоў, толькі адзін раз сустрэлася з сапраўдным прыкладам добрасумленнасці. Пра гэты выпадак я не забуду да самай смерці! Было гэта многа гадоў назад. Тады яшчэ на выпускных экзаменах у сельскіх школах пісалі сачыненне па рускай літаратуры. Як цяпер памятаю, той вучань (назавем яго Анатолем) пісаў сачыненне пра Кутузава. У іх сям'і перад гэтым здарылася вялікае гора — загінула сястра Анатоля. Нам, членам камісіі, было яго вельмі шкада. Сачыненне ён напісаў нядрэнна, але ў мэтах падстрахоўкі мы вырашылі дазволіць (хаця парушалі ўсе правілы інструкцыі) яму перапісаць яшчэ лепш. Анатоль быў кандыдатам на сярэбраны медаль. Мы лічылі сябе добрымі, міласэрнымі, але атрымалі ад гэтага хлопчыка ўрок на ўсё жыццё.

Ён сказаў: "На што напісаў, тое і стаўце, а то я вас перастану паважаць!.

* * *

У чым жа наша бяда? Чаму тысячагоддзі людзі б'юцца над галоўнай праблемай: "Як з чалавека зрабіць чалавека?" Алена Падрубная ў сваім праекце прасочвае аспекты сістэмы навучання, пачынаючы з сярэдніх вякоў. Тыя ж праблемы былі, што і сёння. Многія лічаць, што чалавека можна навучыць, і ён ужо будзе маральным. А мне ўспамінаецца такое выказванне (не ведаю, хто гэта сказаў): "Учёных много, а умных мало, знакомых много, а друзей нет!" Ніколі адукаванасць не можа прыроўнівацца да добразычлівасці! Зараз шмат гаворыцца пра розныя тэхналогіі, якія могуць даць адказ на пытанне "Як даць суму ведаў", але ні адна з іх не адказвае, як сфарміраваць чалавека маральнага. А ў мяне гэта пытанне стаіць на першым месцы! Як выхаваць вучняў высокамаральнымі? Як выхаваць такімі сваіх родных дзяцей? Як самой такой стаць?! Хвалююць, як я бачу, праблемы гэтыя і маіх калег Нэлі Чыкінову і Алу Ткачанкову (нарыс "Хто ставіць на навуку — ставіць на перамогу"). А мне так і хочацца запярэчыць, хаця з многімі думкамі артыкула я і згодна, акрамя, хіба, загалоўка ды некаторых дэталяў. А я сваё выступленне на з'ездзе назвала б так: "Хто ставіць на духоўнасць — ставіць на перамогу".

Ведаеце, у чым памылка наша? Мы адвяргаем галоўны стандарт, лепшы за які чалавек так і не прыдумаў. Гэты стандарт — Запаведзі Божыя, на якіх павінна грунтавацца любая чалавечая справа.

Мы лічым сябе хрысціянамі, гаворым, што верым у Бога. Але давайце самі сабе прызнаемся, як мы выконваем Божыя запаведзі.

Ды мы іх парушаем на кожным кроку. Адбіваем паклоны і тут жа асуджаем бліжняга, тым жа языком славім Бога і "нясем" на суседа. Будуем храмы, а сябе не перабудоўваем. Вучым другіх, распрацоўваем праекты, рэформы, прыдумваем розныя тэхнічныя сродкі, а жорсткасць узрастае, узрастае бязладдзе, адзінота. Краевугольным каменем усёй адукацыі павінна быць міласэрнасць, якая вырастае на духоўнасці. Ці кожны раз мы працягваем руку дапамогі, ці кожны раз, чуючы крыкі аб дапамозе, праяўляем міласэрнасць? Аб гэтым няхай кожны падумае, пачынаючы ад настаўніка і канчаючы міністрам.

А праверце банкаўскі рахунак, які быў дадзены ў "Настаўніцкай газеце" пад рубрыкай "Дапамажыце ў бядзе!" Ці многа настаўнікаў адгукнулася на гэты крык?! Затое мы крычым пра новыя тэхналогіі, пра навацыі. А падумайце, як было б добра, каб усё навучанне ў школе пачыналася з работы над сабой. Вучань да таго часу не змог бы перайсці ў наступны клас, калі, напрыклад, не перастаў бы хлусіць або гаварыць дрэнныя словы...

Аднойчы В.Стражаў параўнаў рэформу школы з вялікім караблём. А мне чамусьці і наша школа, і наша краіна, і ўвесь свет напамінаюць вялікі карабель "Тытанік", які ідзе на дно. Але выратавацца можна. Праўда, толькі пры адной умове. І яна простая. Аб гэтым сказаў наш галоўны Настаўнік і Заканатворца: "Итак, всякого, кто слушает слова Мои сии и исполняет их, уподоблю мужу благоразумному, который построил дом свой на камне; И пошёл дождь, и разлились реки, и подули ветры, и устремились на дом тот; и он упал, потому что был основан на камне. А всякий, кто слушает слова Мои сии исполняет их, уподобится человеку безрассудному, который построил дом на песке; И пошёл дождь, и разлились реки, и подули ветры, и налегли на дом тот; и он упал, и было падение великое".

І калі мы выканаем гэтую запаведзь, то наступіць зямны рай. Галіна Дрокіна піша, што любая рэформа будзе асуджана на правал, калі не будуць вырашаны пытанні далёкай будучыні — назапашванне інтэлектуальнага патэнцыялу. А мне хочацца дабавіць, што любая рэформа будзе асуджана на правал, калі не будзе яна будавацца на фундаменце хрысціянскай веры.

Ніна ГРЫЦУК,
настаўніца рускай мовы і літаратуры Брашэвіцкай школы Драгічынскага раёна Брэсцкай вобласці.

Чытач разважае

Амаль усё вырашае старт

Для бацькоў, чые дзеці ў верасні павінны ўпершыню сесці за школьныя парты, наспеў час для сур'ёзных разважанняў і рашэнняў.

Сёння выбар школы ці нават класа, у якім будзе вучыцца дзіця, — справа няпростая. Адкрыццё гімназій, ліцэяў, а таксама стварэнне ў звычайных школах класаў з паглыбленым вывучэннем пэўных прадметаў выклікае свайго роду ажыятаж. У такіх умовах зрабіць правільны выбар вельмі цяжка, бо па сутнасці бацькі выбіраюць будучае свайму дзіцяці. Таму зразумелымі становяцца бацькоўскія сумненні, і нават нейкі жах апаноўвае іх напярэдадні першага навучальнага года. Акрамя гэтага канец дашкольнага дзяцінства і пачатак школьнага навучання рэзка мяняюць жыццё дзіцяці: людзі пачынаюць па-новаму ацэньваць усё, што робіць дзіця, узнікае столькі нязвыклых абавязкаў і патрабаванняў, якія не адразу ўдаецца прыняць і зразумець. Усё гэта вымушае бацькоў з усёй адказнасцю і сур'ёзнасцю паставіцца да выбару школы для свайго дзіцяці.

Для большасці бацькоў галоўным пры выбары школы аказваецца яе месцазнаходжанне. Таму многія аддаюць перавагу школе, што побач з домам. У такім падыходзе — відавочная карысць для дзіцяці. Яму не давядзецца доўга дабірацца да школы і траціць на дарогу час, які можна скарыстаць для гульняў і паўнацэннага адпачынку.

Бацькам жа, якія пры выбары школы арыентуюцца на яе прэстыжнасць, трэба ўлічыць, што час на дарогу да школы з'яўляецца дадатковай нагрузкай для дзіцяці, а не адпачынкам. У такой сітуацыі, хутчэй за ўсё, давядзецца адмовіцца ад дадатковых заняткаў, гурткоў па інтарэсах і факультатываў, каб нагрузкі не пашкодзілі здароўю дзіцяці.

Пры выбары школы таксама важна загадзя даведацца, наколькі напружаны вучэбны план яна прапануе. Нават калі бацькі плануюць, што ў будучым дзіця будзе вучыцца ў гімназіі ці ліцэі, гэта не павінна быць падставай для вывучэння паліталогіі ці эканомікі з першага класа. Вучэбны план павінен адпавядаць узроставым асаблівасцям і магчымасцям дзяцей. Усякага роду нагрузкі будуць садзейнічаць толькі пагаршэнню здароўя.

Да таго ж, сістэматычнае стамленне ў школе можа стаць прычынай нежадання дзіцяці вучыцца, страты цікавасці да вывучэння асобных прадметаў альбо да вучобы ўвогуле. Таму тут дарэчы будзе нагадаць залатое правіла: усё добра ў меру.

Напэўна, многія бацькі пажадаюць, каб іх дзіця вучылася ў звычайнай школе, але ў класе з паглыбленым вывучэннем таго ці іншага прадмета. Як не памыліцца і правільна вызначыць, да якіх навук больш схільнае дзіця? Бо няма ніякай гарантыі, што праз год-два не давядзецца пераводзіць дзіця ў іншы клас. А гэта, зразумела, не лепшым чынам паўплывае як на самаадчуванне маленькага школьніка, так і на яго паспяховасць. Правільна будзе спачатку наведаць разам з дзіцем школьнага псіхолага. І толькі потым, улічыўшы ўсе яго парады, а таксама жаданне будучага школьніка, абраць клас з тым ці іншым ухілам.

Часам бацькам здаецца, што іх дзіця павінна паспець і дасягнуць у гэтым жыцці больш, чым яны. Дарослыя накіроўваюць усе свае намаганні, каб даць дзецям як мага больш. Яны адчуваюць сябе клапатлівымі бацькамі, якія ахвяруюць сабой дзеля будучыні сына ці дачкі. Але ж на справе аказваецца, што імкненне максімальна напоўніць галовы дзетак разнастайнымі ведамі, выпусціць іх, як кажуць, у жыццё з вялікім запасам, наносіць ім шкоду як маральную, так і фізічную. Справа ў тым, што пачатак вучобы — вельмі складаны перыяд, і галоўнае — не пераацаніць магчымасці пачаткоўца. Не трэба адначасова пачынаць заняткі ў агульнаадукацыйнай, музычнай і мастацкай школах. У дзіцяці павінен быць час, каб пагуляць, пасядзець дома ў цішыні, пабегаць з сябрамі на вуліцы. Гэта проста неабходна пачынаючаму вучню, які яшчэ толькі прывыкае да распарадку.

Магчыма, для некаторых бацькоў можа стаць адкрыццём той факт, што сёння існуюць школы з рознымі адукацыйнымі сістэмамі, такімі, як Вальдорфская школа, школа Марыі Мантэсоры, школа Зайцава. У іх усё не так, як у звычайных школах, — і ў афармленні класа, і ў арганізацыі навучальнага працэсу, а таксама ў падборы падручнікаў і дапаможнікаў, і, што самае галоўнае, — у стасунках паміж настаўнікам і вучнем. Навучанне ў такіх школах ажыццяўляецца новымі метадамі і сродкамі. Ва ўсіх падобных школах ці класах — сур'ёзны індывідуальны падыход да дзіцяці. Праграму вучань можа засвойваць у індывідуальным тэмпе. Але ж перш чым прывесці дзіця ў школу ці ў клас з нетрадыцыйнай сістэмай навучання, неабходна як мага больш даведацца пра яе. Як правіла, у такіх школах пры арганізацыі цэласнага навучальнага працэсу мяркуецца актыўная дапамога бацькоў. Яны павінны быць гатовы працягваць традыцыі школы дома, выкарыстоўваць тыя метады выхавання і навучання дзіцяці, што і настаўніца. Прыхільнікі нетрадыцыйных сістэм навучання лічаць, што толькі пры ўмове цеснага супрацоўніцтва настаўніка і бацькоў можна дасягнуць поспехаў у выхаванні і навучанні дзяцей.

У наш час з'яўляецца ўсё больш прыватных школ, навучанне ў якіх платнае. І трэба адзначыць, што знаходзіцца нямала бацькоў, якія гатовы плаціць грошы за наяўнасць у школе басейна, добрай сталовай, шыкоўнай спартыўнай залы, класаў з еўрарамонтам і моднай мэбляй. Зразумела, каму з нас не хочацца, каб дзіця засвойвала школьную праграму і развівалася ў добрых умовах, каб у класе было не 30 — 35 вучняў, а 10 — 12, каб харчаванне было паўнацэнным. Менавіта ўсё гэта, ды і не толькі гэта, прапануюць у прыватных школах з прыгожымі і гучнымі назвамі. Але ж бацькі павінны памятаць, што асноўнае прызначэнне школы — даць веды, сфарміраваць уменні і навыкі, падрыхтаваць дзіця да самастойнага жыцця. Таму нават калі ёсць магчымасць плаціць за адукацыю дзяцей у самай шыкоўнай і "дарагой" школе, трэба вельмі сур'ёзна падысці да выбару той ці іншай прыватнай установы. Як мінімум неабходна праверыць, ці мае школа ліцэнзію на адукацыйную дзейнасць, а таксама статут. Пры гэтым не залішне будзе звярнуць увагу на тое, ці з'яўляецца гэты дакумент галоўным у рэгуляванні адносін бацькоў і дзяцей са школай.

У рэшце рэшт можна выбраць самую прэстыжную ці вельмі знакамітую і дарагую школу, але так і застацца незадаволеным. Увесь сакрэт у тым, што лёс вучня ў многім залежыць не ад школы ўвогуле, а ад адной яе настаўніцы. Школа можа працаваць па самых прэстыжных методыках, але калі не пашанцавала з першай настаўніцай, усё гэта не будзе мець ніякага значэння. Нават у самай звычайнай раённай школе можна трапіць да добрай настаўніцы, пасля якой вучыцца да заканчэння школы будзе лёгка і прыемна. Многае залежыць ад старту і ад чалавека, які дае гэты старт. Словам, шукайце добрую настаўніцу. Гэта і стане зарукай паспяховасці дзіцяці ў школе.

Лада МАЙСКАЯ.

"Круглы стол"

Усё пачынаецца з усмешкі

Стан здароўя нашых дзяцей пагаршаецца з кожным годам. Што можна і трэба зрабіць, каб запаволіць гэты працэс? І ці толькі школа вінаватая ў тым, што рэдка які выпускнік выходзіць з яе сцен абсалютна здаровым?

Гэтыя пытанні абмяркоўваліся журналістамі на пасяджэнні круглага стала "Аналіз здароўя беларускіх дзяцей і праблемы рэфармавання адукацыйнай сістэмы". У ім прынялі ўдзел міністр адукацыі Васіль Іванавіч Стражаў і начальнік аддзела аховы мацярынства і дзяцінства Міністэрства аховы здароўя Лідзія Іванаўна Матуш. Адразу зазначу, што дыялог атрымаўся вельмі канструктыўным — звычайна медыкі і педагогі абвінавачваюць адзін аднаго ў дрэнным здароўі дзяцей.

Васіль Стражаў адзначыў, што школа ні ў якім выпадку не здымае з сябе адказнасці за здароўе дзяцей. Але шмат што залежыць і ад бацькоў, і ад ладу жыцця, заняткаў спортам. Як гэта ні сумна, сярод першакласнікаў-шасцігодак не маюць ніякіх праблем са здароўем 25 — 30 працэнтаў дзяцей. Таму вялікае значэнне мае ранняе выяўленне паталогіі. На гэта накіраваны намаганні і медыкаў, і работнікаў дзіцячых дашкольных устаноў.

Але сярод школьнікаў малодшых класаў прыкладна ў палове выпадкаў сустракаюцца так званыя функцыянальныя парушэнні. І праблема заключаецца ў тым, каб не дапусціць ператварэння гэтых парушэнняў у хранічную паталогію. Таму зараз і ствараюцца адпаведныя ўмовы — праз год два будзе ліквідавана другая змена, у сталіцы адкрываюцца пачатковыя школы, больш часу ў вучэбных праграмах адводзіцца фізічнаму выхаванню.

Большасць бацькоў марыць сёння пра тое, каб дзеці вучыліся ў ліцэях і гімназіях. І мала хто з іх задумваецца над тым, што тыя вучэбныя нагрузкі, якія чакаюць іх дзяцей, цяжка вытрымаць нават чалавеку з выдатным здароўем. Далёка не кожная ўстанова новага тыпу мае добры стадыён, спартыўную залу, басейн.

Ды ўвогуле і самі дзеці, асабліва гарадскія, вядуць маларухомы лад жыцця, гадзінамі глядзяць тэлевізар, празмерна захапляюцца камп'ютэрам.

Патрабуе вырашэння і такая праблема, як забеспячэнне школ сучаснай мэбляй, асвятляльнымі прыборамі, камп'ютэрамі апошняй мадыфікацыі. Дарэчы, як адзначыў Васіль Стражаў, нават за мяжой не ўсе школы маюць сучаснае абсталяванне.

Як адзначыла Лідзія Матуш, у тым, што сёння шасцігодкі займаюцца ў дзіцячых садках, ёсць заслуга і медыкаў. Менавіта яны настойваюць на тым, каб малодшыя школьнікі вучыліся ў звычайных абставінах — тады больш лёгка ідзе працэс адаптацыі да школьнага жыцця. Медыкі супраць грувасткіх хатніх заданняў. І міністр адукацыі — таксама не супраць, але цяжка памяняць менталітэт выкладчыкаў, ды і пэўнай часткі бацькоў. (Увогуле, наколькі мне вядома, гэтая праблема — з "вялікай барадой").

Абмяркоўвалася на "круглым стале" і праблема адзнак. Дзесяцібальная сістэма, якая зараз праходзіць апрабацыю, здымае страх перад двойкай. Раней двойка ставілася і за 10 памылак у дыктанце, і за 25. Зараз нават невялікі крок да поспеху будзе ацэнены станоўчай адзнакай.

А яшчэ — што не менш важна — здароўю дзяцей спрыяюць і добразычлівыя адносіны, якія звычайна пачынаюцца з усмешкі. У школе, дома, сярод аднагодкаў. (Тады, магчыма, і не пацягнецца ў дзесяць гадоў рука да першай цыгарэты.)

Ала ШАЎЦОВА.

Лета–2001

Адпачываюць і грошы зарабляюць

У вучняў сталічных школ завяршаюцца летнія канікулы. На жаль, не кожны школьнік можа правесці іх за межамі краіны ці нават Мінска. Аддзелы адукацыі райвыканкамаў сталіцы ўзялі пад сваю апеку вучняў, не ахопленых арганізаваным адпачынкам.

На працягу лета працуюць аздараўленчыя летнікі і клубы па месцы жыхарства. У іх вучні, што засталіся ў Мінску, прыемна бавяць час і нават зарабляюць грошы.

Напрыклад, у Ленінскім раёне ў аздараўленчых летніках, створаных пры школах, адпчылі ўжо 2057 дзяўчынак і хлопчыкаў. У летніку "Сонейка" (сярэдняя школа № 55) за адзін месяц паспелі паправіць здароўе 260 вучняў — не толькі "мясцовых", але і з іншых школ горада. Пачалася ўжо трэцяя змена ў "Вясёлцы" — летніку для дзяцей з малазабяспечаных сем'яў. Другі месяц працуе выязны летнік "Світанак". Зараз там адпачывае каля 40 падлеткаў. У мінулым месяцы ў вёсцы Аколіца быў адкрыты ваенна-спартыўны летнік для "праблемных" старшакласнікаў.

Для падлеткаў, якім патрабуецца індывідуальная ўвага, створаны брыгады другаснай занятасці. У іх вучні працуюць па чатыры гадзіны ў дзень — у бібліятэках, на прышкольных участках, дапамагаюць рамантаваць кабінеты і школьную мэблю. І атрымліваюць зарплату.

Дзейнічае шэраг клубаў па месцы жыхарства: "Брыганціна", "Маяк", "Вясёлка", "Сябры".

Школьнікам прапанаваны самыя розныя мерапрыемствы. Гэта экскурсіі ў музей Вялікай Айчыннай вайны, Нацыянальны мастацкі музей, экалагічныя гульні-віктарыны ў Лошыцкім парку, конкурсы кампазіцый з прыроднага матэрыялу, супрацьпажарныя віктарыны, спаборніцтвы з элементамі пажарнага спорту. Словам, ёсць з чаго выбіраць.

Іна НІКІЦЕНКА.

Рэкамендацыі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь аб правядзенні мерапрыемстваў з вучнямі агульнаадукацыйных навучальных устаноў і іх бацькамі ў рамках "Тыдня ведаў" 1-7 верасня 2001 года

Міністэрства адукацыі лічыць мэтазгодным правесці ў рамках "Тыдня ведаў" 1-7 верасня 2001 года з вучнямі агульнаадукацыйных навучальных устаноў наступныя мерапрыемствы:

— у Дзень ведаў 1 верасня — адзіны ўрок па тэме, вызначанай педагагічным калектывам навучальнай установы;

— вывучэнне асноўных палажэнняў Канвенцыі аб правах дзіцяці, Закона Рэспублікі Беларусь "Аб правах дзіцяці";

— гутаркі аб ролі ведаў у жыцці чалавека, іх пераўтваральнай сіле ў адносінах паміж людзьмі і народамі, у змяненні духоўнага і матэрыяльнага свету;

— гутаркі аб шляхах і накірунках удасканалення і развіцця нацыянальнай сістэмы адукацыі ў першым дзесяцігоддзі XXI стагоддзя;

— гутаркі аб традыцыях навучальнай установы, яе выпускніках, якія ўнеслі значны ўклад у развіццё эканомікі, навукі і культуры Беларусі;

— сустрэчы з вядомымі людзьмі роднага краю, ветэранамі вайны і працы, прадстаўнікамі мясцовай адміністрацыі, творчай інтэлігенцыі;

— ушанаванне пераможцаў прадметных алімпіяд, інтэлектуальных і творчых конкурсаў і турніраў, спартыўных спаборніцтваў;

— арганізацыю выстаў і экспазіцый творчых работ вучняў і іх бацькоў, настаўнікаў, работнікаў мясцовых прадпрыемстваў і ўстаноў;

— прагляд кінафільмаў аб гісторыі і жыцці краіны;

— наведванне музеяў, галерэй, выстаў і інш.

У гэты ж перыяд неабходна правесці **бацькоўскія сходы, сустрэчы педагагічнага калектыву з бацькамі,** на якіх праінфармаваць іх аб развіцці нацыянальнай сістэмы адукацыі, аб мерах, якія прымаюцца органамі дзяржаўнага кіравання па забеспячэнні роўнага доступу да адукацыі, па рэалізацыі прынцыпу сацыяльнай справядлівасці, удасканаленні вучэбна-выхаваўчага працэсу ў навучальных установах.

Пры правядзенні гутарак з вучнямі, бацькоўскіх сходаў, сустрэч педагагічнага калектыву з бацькамі рэкамендуецца выкарыстаць падрыхтаваныя Міністэрствам адукацыі матэрыялы **"Адукацыя ў Рэспубліцы Беларусь на рубяжы стагоддзяў"**, апублікаваныя ў "Настаўніцкай газеце" 11 жніўня 2001 года.

Дарагая наша і любімая Зінаіда Іванаўна РУДНІЦКАЯ з вёскі Маісееўка Светлагорскага раёна!

Ад усяго сэрца віншуем цябе з юбілеем!

Шчасця табе і здароўя, дарагая, доўгіх і бязвоблачных дзён! Гаворачы словамі паэта, гадоў да ста расці ты без старасці! А мы цябе любім і ганарымся табой.

Дзеці Андрэй і Наташа, унук Алёша з Расон.

Абласны экалагічны летнік добраахвотнай працы моладзі “Адраджэнне”, створаны пры падтрымцы аблвыканкама Мінскім абкамам БПСМ, пачаў сваю работу на тэрыторыі Коласаўскага мемарыяльнага заказніка ў Стаўбцоўскім раёне. Удзельнікі летніка прыводзяць у парадак унікальныя аб’екты заказніка, больш дэталёва вывучаюць жыццё і творчасць класіка беларускай літаратуры. Для іх арганізуюцца лекцыі і гутаркі, розныя семінары і віктарыны, спартыўныя мерапрыемствы, пікнікі ля вогнішча, паказы фільмаў, слайд-вечарынкі, дыскапраграмы.

НА ЗДЫМКУ: першы сакратар абкама БПСМ Алена Скрыпко абмяркоўвае праграму мерапрыемстваў з удзельнікамі летніка.

Фота Аляксандра ДЗІДЗЕВІЧА.

Да ўвагі чытачоў!

Табліцу "Размеркаванне педагагічных кадраў па ўзроўні адукацыі", якая была надрукавана на трэцяй старонцы "Настаўніцкай газеты" ў № 90 — 91 ад 11 жніўня 2001 года ў матэрыялах Міністэрства адукацыі "Адукацыя ў Рэспубліцы Беларусь на рубяжы стагоддзяў", трэба чытаць:

	1990-91	1992-93	1994-95	1996-97	1998-99
Агульная сярэдняя	4528	4059	4587	3902	3886
Сярэдняя спецыяльная	18612	19959	22234	22811	24191
Незакончаная вышэйшая	3515	3108	2415	1501	1178
Вышэйшая	101269	105275	111263	116020	119901

У табліцы на трэцяй старонцы "Настаўніцкай газеты" ў № 74" ад 5 ліпеня 2001 года трэба чытаць: "Вывучэнне замежнай мовы ў школах з 12-гадовым тэрмінам навучання ў чацвёртых класах — 3 гадзіны.

У дапамогу настаўніку ў выдавецтве “Тэхналогія” выйшлі:

Олимпиады по географии. Задания 1991 — 2000 гг.: Пособие для учителей/ В.С.Аношко, М.Н.Брилевский, Н.Н.Ганущенко. — 179 с.: ил. Арыенціровачны кошт — 2900 руб.

У дапаможніку змешчаны заданні рэспубліканскіх і абласных алімпіяд па геаграфіі, што праходзілі на Беларусі за дзесяцігадовы перыяд, а таксама заданні замежных і міжнародных геаграфічных алімпіяд. Пададзены пытанні тэарэтычнага тура; тэставыя заданні, матэрыял па займальнай геаграфіі, заданні практычнага тура.

Для настаўнікаў геаграфіі, навучэнцаў школ, гімназій, ліцэяў і тых, хто паглыблена вывучае геаграфію.

Уроки физической культуры в школе: Пособие для учителей/ Под ред. В.А.Баркова. — 240 с. Арыенціровачны кошт — 3500 руб.

У дапаможніку змешчаны арыгінальны навучальны матэрыял, які можна эфектыўна выкарыстоўваць на ўроках фізічнай культуры ў залежнасці ад магчымасцей школы. Разглядаюцца сучасныя падыходы ў дачыненні да зместу ўрокаў і тэхналогій навучання, кантролю за тэарэтычнай, фізічнай і тэхнічнай падрыхтаванасцю вучняў.

Прыдасца настаўнікам фізічнай культуры, настаўнікам пачатковых класаў, навучэнцам і студэнтам фізкультурных навучальных устаноў.

Н.ГАНУШЧАНКА,
кіраўнік сектара выкладання грамадазнаўчых дысцыплін Галоўнага ўпраўлення вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі.

В помощь руководителю методического объединения школы

В 2001-2002 году продолжается переход на новое содержание языкового и литературного образования в 10 классе в рамках 11-летней общеобразовательной школы; в новом учебном году учителя-словесники в 4 классе примут выпускников начальной школы, обучавшихся по III модели. Возникнет много вопросов по содержанию предметных областей, по методике преподавания русского языка и литературы, по формам организации познавательной деятельности учащихся. Но не менее важным направлением реформируемой школы является овладение языковедами новыми образовательными технологиями. Предлагаемая тематика занятий методического объединения является рекомендательной. Количество вопросов, выносимых на обсуждение, можно сократить либо рассмотреть более подробно, провести не одно, а несколько заседаний методического объединения.

План работы методического объединения учителей русского языка и литературы на 2001-2002 учебный год

Тема “Активизация познавательной деятельности учащихся на основе внедрения образовательных технологий в учебный процесс”

Цель: Совершенствование профессиональной компетентности учителя-словесника, развитие его творческого потенциала.

Задачи:

1. Повышение эффективности уроков русского языка и литературы путем внедрения в учебный процесс современных образовательных технологий.
2. Формирование умений решать учебные и педагогические задачи средствами своего предмета.
3. Выработка потребности в рефлексии, само- и взаимокоррекции деятельности; преодолении стереотипов в подходах к организации учебного процесса.
4. Изучение опыта творчески работающих учителей.

1 занятие

Тема: Пути повышения эффективности уроков русского языка

Форма проведения: методическая гостиная.

Возможные направления выступлений:

— диагностика обучаемости и обученности;

— система своевременного тематического учета знаний и умений школьников (традиционный и инновационный подходы);

— выявление пробелов в знаниях учащихся, определение причин и путей их упреждения и ликвидации;

— соотнесение результатов обучения с выбором методов и приемов;

— организация проведения работы над ошибками (возможно проведение открытого урока).

Домашнее задание: познакомиться с содержанием книги П.И.Третьякова, И.Б.Сенковского “Технология модульного обучения в школе”, М. “Новая школа”, 1992; М., “Владос”, 2001.

2 занятие

Тема: Природосообразные формы организации познавательной деятельности учащихся

Форма проведения: тренинг

Возможные направления деятельности:

— диагностика обученности (результаты рубежных контрольных работ);

— фронтальная и индивидуальная формы учебной деятельности;

— парная и групповая формы учебной деятельности;

— моделирование фрагментов урока;

— ролевая игра.

Домашнее задание: разработать конспекты урока, модульные программы урока по организации самостоятельной работы учащихся на разных этапах урока.

3-4 занятие

Тема: Организация самостоятельной работы учащихся на уроках русского языка и литературы

Возможные направления деятельности на 3 занятии:

— самоанализ и анализ конспектов уроков, модульных программ, разноуровневых заданий;

— построение педагогической мастерской по русскому языку или литературе.

4 занятие — панорама открытых уроков

1. Использование технологии КСО на уроке русского языка (литературы)
2. Технология уровневого обучения на уроках русского языка
3. Внедрение модульной технологии в учебный процесс
4. Французская педмастерская как средство раскрытия творческого потенциала ребенка.

Зинаида БУЛАХОВА,
заместитель начальника управления учебно-методической работы АПО.

Тэхналогія і методыка калектыўнага выхавання

Не даніна педагагічнай модзе

Тэхналогія калектыўнай творчай дзейнасці, заснаваная педагогам-даследчыкам І.П.Івановым, мае больш як 30-гадовую складаную і супярэчлівую гісторыю, але больш актуальнай стала яна ў апошняе дзесяцігоддзе.

Здаецца, усё проста і зразумела: калектыўная — сумесная дзейнасць педагога і выхавальніка; творчая — не па шаблону і стандарту, а нетрадыцыйная; дзейнасць — значыць у аснове разнастайнасць і змена відаў дзейнасці ў педагагічным працэсе, дзейсны падыход да яго арганізацыі.

Але, здаецца, на практыцы гэта і не так проста. Калі ўсе сучасныя тэхналогіі “бачаць” вучня як суб’екта, то дадзеная тэхналогія мае сваёй перадумовай два суб’екты: педагога і выхавальніка. У гэтым выпадку разам плануем, арганізуем, здзяйсняем, аналізуем і рэфлексуем сумесную творчую дзейнасць. Я заўсёды выкарыстоўваю тэхналогію КТД у пазаўрочнай рабоце, бо менавіта пазаўрочная работа дае магчымасць для самарэалізацыі і самавыяўленню асобы, раскрывае ўвесь яе творчы патэнцыял. Тэхналогія КТД у калектыўных формах работы дазваляе рэалізаваць прынцып індывідуалізацыі выхавання, дапамагае стаць педагогу кіраўніком-каардынатарам, ператварыць традыцыйную аўтарскую педагогіку ў дзейнасць і больш бязбольна перабудаваць вучэбны працэс, рэгламентаваны вучэбнымі планамі і праграмамі. Пазаўрочную дзейнасць у гэтым выпадку можна разглядаць як прастору павышэння творчага патэнцыялу асобы (у першую чаргу педагога), рэалізацыі яе сацыяльнай актыўнасці.

Задача педагога — стварэнне атмасферы садружнасці, сяброўскага ўзаемадзеяння, радаснага чакання, аптымальнага маральна-псіхалагічнага клімату. Я выкарыстоўваю наступныя прынцыпы калектыўнай творчай дзейнасці: усё тое, што для дзяцей — толькі рукамі дзяцей; калі нецікава — дык навошта; свабодны ўваход і свабодны выхад; дзейнасць на карысць і радасць людзям.

Канцэптуальнымі палажэннямі калектыўнага творчага выхавання з’яўляюцца наступныя аспекты: дыялог усіх узнікаючых пунктаў погляду; павага асобы дзіцяці, яго унікальнай пазіцыі ў свеце; сацыяльная накіраванасць дзейнасці; калектыўная дзейнасць як сродак стварэння магутнага творчага поля; выкарыстанне феномена групавога ўплыву на індывідуальныя здольнасці асобы; стварэнне ўмоў для праяўлення і фарміравання асноўных рыс творчай дзейнасці.

Матывам дзейнасці вучняў у КТД з’яўляецца імкненне іх да самасцвярджэння. Шырока выкарыстоўваецца гульня, спаборніцтва. Але ні ў якім выпадку нельга распальваць саперніцтва паміж мікракалектывамі; неабходна заўважаць, падтрымліваць парасткі сапраўднага сяброўства, узаемадапамогі, настойлівасці ў здзяйсненні задуманага, ацэньваць выкананне даручэнняў як бескарысны клопат пра сяброў, як радасныя сюрпрызы для ўсяго калектыву, для людзей, якія побач, усяляк заахвочваць узаеміны, супрацоўніцтва дзяцей, высока ацэньваць і развіваць узаемадапамогу мікракалектываў, перыядычна абмяркоўваць усім калектывам вопыт выканання спраў-даручэнняў. Параўнанне, аналіз, ацэнка асабістага вопыту — выдатны настаўнік.

Па тэхналогіі КТД могуць арганізоўвацца і праводзіцца ўрокі, святы, конкурсы. Найбольш яркі прыклад калектыўных творчых спраў — традыцыйныя каляндарна-абрадавыя святы, якія з’яўляюцца часткай непасрэднага жыцця іх удзельнікаў, а не проста тэатралізаваным прадстаўленнем ці рытуальным дзеяннем. Па тэхналогіі КТД могуць быць арганізаваны фестывалі, акцыі, гасцёўні, прэзентацыі, прэс-канферэнцыі, круглыя сталы і інш. Я выкарыстоўваю гэтую методыку пры падрыхтоўцы тэматычных вечарын, гістарычных гасцёўняў, конкурсных праграм. Іх правядзенню папярэднічае вялікая падрыхтоўчая работа: гутаркі, экскурсіі, выпускі насценгазет, сустрэчы з цікавымі людзьмі, наведванне бібліятэк, афармiцельская работа.

Педагог заўсёды стварае новыя формы групавой дзейнасці вучняў, часта не заўважаючы гэтага і не ўсведамляючы таго, што ён — у пастаянным творчым напружанні. Ён пераўтварае формы работы то ў дэталях, то ў сутнасці, а то — толькі ў абрамленні. З вялікай колькасці інавацый для сваёй работы я выбрала менавіта КТД. Я лічу, што ў гэтай тэхналогіі закладзены вялікі, яшчэ не раскрыты патэнцыял. Выкарыстоўваючы КТД ужо не адзін год, я прасачыла дынаміку творчага росту вучнёўскага калектыву. На пачатковым этапе работы вельмі важным для мяне было стварэнне таго псіхалагічнага клімату, станоўчага эмацыянальнага настрою, які дапамагаў бы згуртаваць калектыў. Я прасачыла дынаміку яднання калектыву: спачатку паявіліся добразычлівасць ва ўзаемінах і ўзаемныя сімпатыі, потым члены калектыву з павагай сталі ставіцца да меркавання адзін аднаго, у цяжкія хвіліны адбывалася эмацыянальнае яднанне калектыву, калі адзін — за ўсіх і ўсе — за аднаго. З цягам часу калектыў становіцца актыўным і поўным энергіі, потым сумесныя справы прыцягваюць усіх, паяўляецца вялікае жаданне працаваць актыўна, узрастае пачуццё гонару за сябе і сваіх таварышаў.

Аналізуючы работу па гэтай методыцы, я прыйшла да высновы, што менавіта дзякуючы выкарыстанню калектыўнай творчай дзейнасці захоўваецца задаволенасць выбарам прафесіі, павышаецца ўзровень самаацэнкі якасці асабістых ведаў, паяўляюцца неабмежаваныя магчымасці па рэалізацыі у навучальнай установе не толькі адукацыйных інтарэсаў, выпрацоўваецца перакананасць у неабходнасці пераацэнкі каштоўнасных арыентацый, удасканальваюцца сацыяльна-псіхалагічныя ўласцівасці асобы: калектывізм, гуманізм, камунікатыўнасць, пачуццё абавязку і інш., расце патрэба ў здзяйсненні творчых праектаў, накіраваных на тое, каб зрабіць акаляючы свет лепшым.

Я думаю, што методыка КТД — гэта не даніна педагагічнай модзе, гэта няспынны пошук ідэй, якія максімальна садзейнічаюць самавыяўленню, індывідуальнаму прасвятленню, ініцыіруюць духоўную энергію, фарміруюць адказнасць асобы за свае дзеянні, паводзіны і сваё жыццё.

Іна БУРЛО,
выкладчык гісторыі Мінскага ВПВ гандлю.

Канферэнцыі

Чым жыве “Этнашкола”?

Падчас правядзення абласной навукова-практычнай канферэнцыі “Інавацыі ў змесце і методыцы навучання і выхавання” працавала 9 секцый, дзе прадстаўлялі свой вопыт метадысты і кафедры ІПК, кіруючыя работнікі і спецыялісты адукацыйных устаноў Мінскай вобласці.

НА АДНОЙ з секцый — “Сацыяльна-педагагічная інавацыя ”Этнашкола" мне давялося папрысутнічаць і быць сведкай цікавейшага відовішча, якое прадставілі тры школы Міншчыны: Сеніцкая сярэдняя школа (Мінскі раён), Дзямідавіцкая сярэдняя школа (Дзяржынскі раён), сярэдняя школа № 6 Вілейкі.

Названыя навучальныя ўстановы працуюць у рэжыме эксперымента па “Этнашколе”. Менавіта таму кіраўніком секцыі з’яўляўся кіраўнік рэспубліканскай эксперыментальнай пляцоўкі, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт Беларускага дзяржаўнага універсітэта культуры — Ілья Іванавіч Сучкоў.

Школы прадставілі шыкоўныя выставы дзіцячай творчасці — вырабы з саломкі, керамічныя вырабы, выцінанкі, роспіс і разьбу па дрэве... У праграме паказу — відэапаказы, тэатральныя сцэнкі, канцэрт народнай песні і танца дзяцей, расповеды прадстаўнічых дэлегацый з Сеніцы, Дзямідавіч, Вілейкі...

У рабоце секцыі прынялі ўдзел вядомыя краязнаўцы, тыя, хто ведае мастацтва Беларусі, дызайн, культуру, дэкаратыўна-прыкладное мастацтва іншых краін.

Слова Вілейскай пачатковай школе № 6... Ад відэаэкрана нельга адарваць позірк, бо прадстаўляецца цуд прыгажосці.

Святлана Уладзіміраўна Бяргаліна, намеснік дырэктара, выконваючы ролю экскурсавода, выдае столькі інфармацыі, што зала, як зачараваная, слухае пра тое, чым жыве вілейская “Этнашкола”.

Тут прыгажосць узведзена ў ранг вучэбнай дысцыпліны. Прытым не для выбраных, найбольш адораных ці падрыхтаваных дзяцей. Для ўсіх без выключэння, каго бацькі прыводзяць у падрыхтоўчы клас з надзеяй праз колькі часу заўважыць у іх індывідуальнасць, бо паглыбленае валоданне англійскай моваю або, скажам, матэматыкай з развіццём чалавека, як асобы, усё ж не заўсёды суадносіцца.

Імёны ж кожнага з выхаванцаў пачатковай школы №6, наадварот, змалку не бываюць зацёртымі дасягненнямі больш удачлівых ці напорыстых сябрукоў. Не шанцуе табе ў маляванні? Няма да гэтага цярпення? Не бяда, затое вунь як спрытна пстрыкаюць танюсенькія пальчыкі нажнічкамі ў гуртку выцінанкі, якім кіруе Алена Тадэвушаўна Паўлоўская. Вельмі просты і даступны матэрыял — каляровая папера, а накладзеныя адна на другую выразкі дазваляюць стварыць самыя разнастайныя сюжэты — ад казачных герояў да велічных сімвалаў Айчыны.

У гуртку “Чароўная іголачка” пад кіраўніцтвам Вольгі Іванаўны Шаблыка займаюцца як дзяўчынкі, так і хлопчыкі. Зараз яны не беспаспяхова вучацца мастацкай вышыўцы, але і ў самастойным дарослым жыцці, верыцца, не будуць хадзіць з расхлістаным каўняром з-за адарванага гузіка. І сябе, і сваіх дзяцей абслужыць здолеюць.

Карціны з пялёсткаў засушаных кветак і лісцейкаў, іншага натуральнага матэрыялу, прадстаўленыя ў раздзеле “Прырода і фантазія” (кіраўнік С.У.Бяргаліна і В.І.Шаблыка) — нікога не пакінулі раўнадушнымі. Больш таго, сталічныя госці, прызнаныя знатакі гэтага віду прыкладнога мастацтва, настойліва рэкамендавалі адміністрацыі пачатковай школы № 6 выдаць на іх аснове кнігу, якая можа стаць каштоўным і вельмі патрэбным вучэбным дапаможнікам у асваенні канцэпцыі выкарыстання этнакультуры непасрэдна ў вучэбным працэсе. Распрацоўшчыкамі гэтай канцэпцыі з’яўляецца дацэнт Беларускага інстытута культуры, кандыдат мастацтвазнаўства Ілья Іванавіч Сучкоў.

Выхаванцы школы гэтаму паслядоўна вучацца. У практыку вядзення любога ўрока ўключаюцца элементы фальклору. У 3 “А” мадэльным класе, напрыклад, разважаючы з настаўніцай Таццянай Пятроўнай Калядовай на тэму “Чалавек і сусвет”, дзеці пацвярджалі сваё разуменне выкладзенага матэрыялу вядомымі ім прымаўкамі і выслоўямі, праспявалі адпавядаючую тэме народную песню.

Вікторыя Канстанцінаўна Завадская урок-трэнінг па мастацтве вуснага слова пабудавала па фабуле знаёмства з укладам вясковага жыцця, дзе яе першакласнікі паказвалі, як мычыць кароўка, рохкае свінка, спявае салоўка і квакае жабка...

Урок роднай мовы з вучнямі падрыхтоўчага класа настаўніца Алена Андрэеўна Паўловіч ператварыла ў мініспектакль, на працягу якога хлопчыкі і дзяўчынкі прыгадвалі ўжо амаль пройдзеныя этапы.

З верасня 1997 года ў школе адкрыты мадэльныя класы эксперыментальнай педагагічнай пляцоўкі “Этнашкола”. Навуковае кіраўніцтва эксперыментам здзяйсняе кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт Беларускага універсітэта культуры І.І.Сучкоў. Разам са звычайнымі агульнаадукацыйнымі прадметамі вучні гэтых класаў займаюцца тэатральным, песенным і харэаграфічным фальклорам, народнымі рамёствамі, вучацца ігры на народных музычных інструментах (гармонік, скрыпка, дудка, цымбалы шумавыя інструменты, баян).

Вучні харэаграфічных класаў вывучаюць класічны і народна-сцэнічны, гісторыка-бытавы і сучасны бальны танец.

Агульнаэстэтычныя класы займаюцца выяўленчым мастацтвам і мастацкай працай, музыкай і танцам.

У праграмах мастацкіх класаў — адлюстраванне на плоскасці, лепка, мастацкая праца.

Прадугледжаны групавыя і індывідуальныя заняткі па прафілюючых прадметах. Ва ўсіх класах школы праводзяцца ўрокі “Асновы моўнай культуры”, “Здаровы лад жыцця”, заняткі па розных відах мастацтва.

З 1997 года ў школе працуе дзіцячае аб’яднанне “Жаўручок”, якое створана з мэтай выхавання станоўчых маральных якасцей дзяцей і актыўных адносін да жыцця.

Ідэя захавання, развіцця і перадачы нацыянальных традыцый праз школу існуе ад пачатку XX стагоддзя. Зразумела, што пасля таго, як Беларусь атрымала ў 1991 годзе незалежнасць, гэта ідэя набыла новы імпульс.

Заснаванне ў Сеніцкай школе ў 1991 годзе беларускага класа з эстэтычным ухілам, зместам якога планавалася вывучэнне фальклору і народных традыцый, было, безумоўна, з’явай адметнай, нягледзячы можа на кан’юнктурныя памкненні непасрэдных стваральнікаў. Цэлы шэраг прычын: зразумелая на пачатковым этапе недапрацаванасць вучэбных планаў, адсутнасць распрацаваных праграм, выкладчыкаў профільных прадметаў, матэрыяльнай базы, школьны кансерватызм ды яшчэ наяўнасць суб’ектыўных прычын, адразу паставілі гэты клас у неспрыяльныя ўмовы бытавання. І, напэўна, не было б зараз гаворкі пра этнашколу, калі б не тытанічная, самаахвярная праца настаўніцы пачатковых класаў Ф.І.Таранавай. Менавіта яна пабудавала прыступку лесвіцы, якая вяла да стварэння этнашколы. Трэба таксама з удзячнасцю ўспомніць і яе паплечнікаў, якія ў гэты час былі заўсёды побач: Л.У.Руту, музыканта Т.П.Жураўлёву, харэографа. Гэтыя творчыя, працавітыя людзі былі і застаюцца прыкладам для астатніх.

У ЭТНАШКОЛЕ працуе калектыў творчых, кваліфікаваных, адданых справе людзей. Праца зладжана і плённа. Сярод настаўнікаў профільных прадметаў 85 працэнтаў маюць вышэйшую адукацыю. Практычна ўсе, хто прыйшоў сюды працаваць з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй, паступілі ў ВНУ. Пяць настаўнікаў з’яўляюцца аспірантамі ў навукова-даследчых і вышэйшых навучальных установах. Метадычная работа ў этнашколе вядзецца ў накірунку індывідуальнага павышэння кваліфікацыі, удасканалення прафесійных уменняў: штогодна настаўнікі павышаюць кваліфікацыйныя катэгорыі.

На пачатак 2002 года запланавана правядзенне навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай праблемам этнашколы, сумесна з ТБШ і факультэтам народнай культуры БДПУ імя М.Танка. Дапрацоўваюцца і рыхтуюцца да друку распрацаваныя нашымі настаўнікамі метадычныя матэрыялы — сцэнарыі каляндарных святаў, абрадаў, аўтарскія праграмы па большасці профільных прадметаў, па розных відах мастацкай працы.

Лічым, што вельмі важным накірункам нашай работы з’яўляецца асветніцкая дзейнасць. Штогод паказваем 5 — 6, а часам і больш мастацкіх праграм для навучэнцаў школ, калгаснікаў, удзельнікаў агульных бацькоўскіх сходаў, а таксама на навуковых канферэнцыях і семінарах. Менавіта такі паказ адбудзецца на Усебеларускай канферэнцыі настаўнікаў беларускай літаратуры: “Святло купалавага слова”, якая ладзіцца Дзяржаўным музеем Янкі Купалы і Міжнародным купалаўскім фондам. Ужо два гады ўдзельнічаем у калядных сустрэчах купалаўскіх школ, прычым у мінулым годзе гэты гонар меў 9-ы, выпускны клас, а сёлета — трэці. Традыцыйным стала ўжо калядаванне, калядуе звычайна 4-5 гурткоў, і не толькі ў Сеніцы, але і ў іншых бліжэйшых вёсках — Прылуках, Скарынічах, Ураджайнай.

Праца этнашколы адзначана граматамі раённага аддзела адукацыі, Міжнародным купалаўскім фондам . Дэпутацкая камісія, якая нядаўна наведала школу, у запісцы, адрасаванай міністру адукацыі, рэкамендавала распаўсюдзіць вопыт этнашколы па ўсёй краіне.

Такім чынам, нягледзячы на цяжкасці этнашкола ў Сеніцы працуе, жыве, дасканаліцца метадычна і творча, заваўвае ўсё больш моцныя пазіцыі.

Тым не менш цэлы шэраг праблемных пытанняў і праблем чакаюць свайго вырашэння, але ў многіх выпадках яны непадуладны нам.

Вельмі б хацелася мець лепшае матэрыяльнае забеспячэнне. Не лішнімі былі б касцюмы, музычныя інструменты, матэрыялы і абсталяванне для навучання рамёствам.

Але найбольш істотным з’яўляецца паважлівае стаўленне да беларускай мовы і традыцыйнай культуры.

Дзямідавіцкая школа Дзяржынскага раёна працуе над удасканаленнем урока як галоўнага сродку навучання і выхавання, павышэннем ролі вучнёўскіх арганізацый у жыцці школы, удасканаленнем форм пазакласнай выхаваўчай работы, над удасканаленнем форм дыферэнцыяванага навучання, улічваючы псіхалагічныя якасці вучняў.

Па жаданні вучняў уведзена профільнае навучанне па матэматыцы і біялогіі.

З верасня 1999 года ў школе адкрыты клас з выкарыстаннем эксперыментальнай праграмы “Этнашкола” з фальклорна-тэатральным ухілам. Навуковае кіраўніцтва эксперыментам здзяйсняе кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт Беларускага універсітэта культуры І.І.Сучкоў. Разам са звычайнымі агульнаадукацыйнымі прадметамі вучні гэтага класа займаюцца тэатральным, песенным і танцавальным фальклорам, мастацкімі рамёствамі. У класах праводзяцца ўрокі рытмікі, тэатральных гульняў.

Пры школе працуюць гурткі мастацкай самадзейнасці і народнай творчасці: танцавальны, тэатральны (драматычны), вышывання і пляцення, выцінанкі, разьбы па дрэве.

Акрамя ўрокаў фізкультуры школа праводзіць заняткі спартыўных секцый, арганізуе спаборніцтвы, дні здароўя, спартландыі, паходы.

ПЫТАННЮ экалагічнага выхавання дзяцей ўдзяляецца шмат увагі. Працуюць гурткі “У гасцях у матулі Прыроды”, “Эколаг”, “Кветкавод”. Праводзяцца экалагічныя віктарыны, дыспуты.

Праца настаўнікаў накіравана на арганізацыю сацыяльна-значнай дзейнасці дзяцей, на выхаванне ў іх станоўчых маральных якасцей і актыўных адносін да жыцця.

Дзямідавіцкую сярэднюю школу прадстаўлялі Т.В.Лойка — намеснік загадчыка Дзяржынскага раённага аддзела адукацыі, В.В.Яшчук — дырэктар школы, С.М.Красенкова, В.А.Герман, В.Р.Грамыка, К.М.Буднік — педагогі Дзямідавіцкай сярэдняй школы.

Мікалай ГРУДЗІНСКІ,
метадыст Мінскага абласнога ІПК.

Інструктыўна-метадычныя пісьмы Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь на 2001 – 2002 навучальны год

Химия

В новом 2001-2002 учебном году на изучение химии учебным планом предусмотрено в средних общеобразовательных учреждениях следующее количество часов:

Уровень изучения предмета	Классы			
	8	9	10	11
базовый	2/1	2	2	2
повышенный	4	4	4	4
углубленный	5	5	5	5

В связи с переходом на новое содержание образования, с учетом тенденций развития педагогических идей в преподавании химии в данном учебном году наиболее актуальным является решение следующих задач:

— переход от изучения отдельных фактов на системное изучение материала на третьей ступени обучения в новом курсе неорганической химии 10 класса;

— использование личностно ориентированного подхода в обучении химии.

Преподавание курса химии будет осуществляться в соответствии с действующими программами.

Программы средней общеобразовательной школы. Химия 8-9 классы. — Минск. НМЦентр, 1999. (8-10 классы).

Программы средней общеобразовательной школы. — Химия 8-11 классы. — Минск. НМЦентр, 1997. (11 класс и школы (классы) с углубленным теоретическим и практическим изучением химии).

В 8 классах средней общеобразовательной школы в данном учебном году будет использован, как и ранее, учебник, авторы И.Е.Шиманович и др. Химия-10. Минск. — Народная асвета, 1999.

Методические рекомендации по организации преподавания данного курса в связи с изменением учебного плана и сокращением часов на изучение химии даны в предметном журнале "Хімія: праблемы выкладання", 2000 г. № 4. В них предложены изменения в распределении учебных часов и содержании программного материала, изменения объема и содержания практической части программы (химический эксперимент, расчетные задачи), а также напечатано "Примерное тематическое планирование изучения курса химии 8 класса". Данное планирование отличается от стандартных вариантов по следующим параметрам: отдельным блоком выделены знания, умения, навыки по каждой теме: определены основные, формируемые и развивающиеся понятия к каждому уроку. В связи с перераспределением содержания материала учебника по разным темам в данном планировании в графе "домашнее задание" определены объем и соответствующие параграфы домашнего задания.

Для выполнения практической части программы по химии для 8 класса выпущены тетради для практических и лабораторных работ. Издательство ООО "Аверсов"-2000, автор О.И.Сечко; издательство ООО "Асобны дах" — автор О.Н.Травникова.

Основным назначением данных тетрадей является экономия рабочего времени на оформление работы, учащиеся вносят в них только данные наблюдений химического опыта уравнения реакций, выводы.

По учебнику авторы: И.Е.Шиманович и др. Химия-9 — Минск. — Народная асвета, 2000 будут работать учителя химии в этом учебном году в 9 классе. Для работы по данному учебнику в журнале "Хімія: праблемы выкладання" 2000г. № 3-4 напечатано "Примерное тематическое планирование учебного материала" и контрольные работы по всему курсу химии 8, 9 классов. Рекомендации по изучению раздела "Органическая химия" — 9 класс даны в журнале "Народная асвета" 2000г. № 3-8, где выделены основные вопросы содержания и методики преподавания данного раздела. Разработчики рекомендаций: Е.И.Шрапа, Л.П.Ельницкий.

В 2001-2002 учебном году в школы республики поступит новый учебник авторы И.Е.Шиманович и др. "Химия-10". Учебное пособие имеет традиционную структуру: разбито на 48 параграфов, в конце каждого из них имеются главные выводы, контрольные вопросы и задания. Приводим разбивку количества часов по четвертям в соответствии с учебным планом, темами программы и учебника.

Кол-во часов в четверти	Тема	Количество часов				
		по прогр.	контр. работы	практ. работы	реш.задач	кол-во §
1	2	3	4	5	6	7
I — 17 ч.	Т.1. Основные химические понятия и законы	8	1	—	2	5
	Т.2. Строение атома и периодический закон	6		—	—	6
II — 14 ч.	Т.3. Химическая связь и строение вещества	8	1	—	—	6
	Т.4. Химические реакции	7		—	1	6
III — 22 ч.	Т.5. Химия растворов	6	1	1	1	4
	Т.6. Неметаллы	18		1	—	14
IV — 14-16 ч.	Т.7. Металлы	6	1	1	—	3
	Т.8. Обобщение знаний по курсу неорганической химии	4				4
	Контрольная работа итоговая		1			
Итого: 68 часов		63	5	3	4	48

Методические рекомендации о преподавании химии в 10 классе в 2001-2002 учебном году и первые главы учебника опубликованы в журнале "Хімія: праблемы выкладання" 2001, № 3. В этом же номере, в помощь учителям предлагается "Примерное тематическое планирование изучения курса химии 10 класса". Также будет издана "Тетрадь для практических и лабораторных работ по химии для 10 класса" (автор О.И.Сечко).

Курс химии в 11 классе, по имеющимся учебникам, изучается последний год. Разработан и готовится к изданию учебно-методический комплекс для 11 класса (авторы Е.И.Шарапа, А.П.Ельницкий, состоящий из:

— учебника "Химия-11";

— сборника задач и упражнений по органической химии;

— тетради для практических и лабораторных работ по химии для 11 класса.

По-прежнему серьезной проблемой в республике, для выполнения практической части программы, остается материально-техническое обеспечение кабинетов химии реактивами, спиртом, оборудованием. Поэтому необходимо принять меры для их приобретения.

Контроль и учет знаний учащихся, соответствие уровня знаний требованиям программы был, есть и остается в центре внимания учителя, отделов образования. Учителям химии в процессе мониторинга результатов обучения предлагаются для использования в предметном журнале контрольные срезы по годам обучения. Для организации учебно-воспитательного процесса по предмету, контроля и учета знаний учащихся, повышения уровня профессионального мастерства может быть использовано пособие Н.Н.Кашель; И.Н.Щурим. "Внутришкольный контроль по химии". — Минск, БГУ. 2000.

Для учителей химии, работающих на повышенном (профильном) уровне обучения, рекомендуется взять за основу "Проекты программ по химии для профильного уровня обучения" средней общеобразовательной школы, которые будут напечатаны в журнале "Хімія: праблемы выкладання" 2001, № 4.

В качестве учебных пособий для классов с углубленным уровнем обучения могут быть использованы учебники, перечень которых напечатан в "Зборніку нарматыўных дакументаў Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь" 2001, № 4.

Главное управление общего среднего образования.

Биология

Министерством образования утверждены следующие программы и учебные пособия для изучения биологии в школах:

1. Программы средней школы. Биология. Минск, НМЦентр, 1996г. — для классов профильного и углубленного уровней изучения биологии;
2. Программы средней общеобразовательной школы. Биология. Минск, НМЦентр, 1998.;
3. Бавтута Г.А. и др. Биология, Ураджай, 1998, 2000;
4. Вербицкий О.В. Тетрадь для лабораторных работ по биологии, 7 класс. Аверсэв, 2000;
5. Камлюк Л.В. и др. Биология, Народная асвета, 1999;
6. Мащенко М.В. и др. Биология, Народная асвета, 2000;
7. Лисов Н.Д. и др. Биология, Ураджай, 2001;
8. Кульменева Л.Г. и др. Радиобиология, 10-11 классы. Народная асвета, 1993, 1998;
9. Кульменева Л.Г. и др. Тетрадь по радиобиологии, 10-11 классы. Народная асвета, 1996;

Для школ с углубленным изучением биологии:

1. Рувинский А.О. и др. Общая биология, 10-11 кл. Просвещение, 1990;
2. Меркулов Б.А. Общая биология, 10-11 кл. Просвещение, 1992;
3. Медников Б.М. Биология: формы и уровни жизни, 10-11 кл. Просвещение, 1992;
4. Лемеза Н.А. и др. Общая биология, 10 кл. Народная асвета, 1998;
5. Лемеза Н.А. и др. Общая биология, ч. II 11 кл. Народная асвета, 1999;
6. Жигар М.П. и др. Цитология, 10-11 кл. Народная асвета, 1995;
7. Еремин В.М. и др. Экология, Ураджай, 1999.

В связи с переходом на новое содержание образования и с учетом тенденций развития педагогических идей в преподавании биологии в 2001-2002 учебном году наиболее актуальной становится решение задачи повышения качества биологического образования школьников.

В 2001-2002 учебном году продолжается переход на новое содержание биологического образования — вводится новая программа и пособие по курсу "Общая биология", рассчитанная на 136 часов. Изменяется учебный план: в 10 классе в течение всего года биология будет изучаться 2 часа в неделю. Продолжение курса "Общая биология" в 2002-2003 году будет в 11 классе — 2 часа в неделю.

В 7, 8, 9 классах сохраняется прежнее количество часов. Для повышения качества усвоения материала по курсу "Биология. Человек" в 9 классе рекомендуем дополнить учебное время до 2 часов в неделю в течение всего года за счет часов школьного компонента.

При изучении биологии 7 класса следует придерживаться следующих рекомендаций по проведению и оцениванию лабораторных и практических работ

№ лабораторной работы		Содержание работы	Рекомендации
По программе	По учебнику		
1 -4	1-4	Строение клеток протистов, растений, животных, грибов	Соединить в одну лабораторную работу с выделением на нее одного урока
5	5	Строение клеток бактерий	Исключить
6-7	6-7	Строение мукора и дрожжей	Заменить демонстрацией
8	8	Строение нитчатых водорослей	***Обязательно*** изучение одного представителя
9	9	Стержневые и мочковатые корневые системы	Заменить демонстрацией
10	10	Корневые волоски и чехлик	Заменить демонстрацией
11	11	Строение и расположение почек	***Обязательно***
12	нет	Строение травянистого стебля	Исключить
13	12	Внутреннее строение стебля травянистого растения	***Обязательно***
14	13	Определение возраста ветки по спилу	Заменить демонстрацией
15	14	Распознавание простых и сложных листьев	Лабораторный обучающий фрагмент урока (без оценки)
16	15	Внутреннее строение листа	***Обязательно***
17	16	Видоизмененные побеги	Обязательно изучение луковицы и клубня
18	17	Мхи	***Обязательно***
19	18	Хвощ полевой	Заменить демонстрацией строения папоротника
20	19	Хвоя и шишка голосеменных	Обязательно изучение двух видов
21	21	Строение цветка	Заменить обучающим лабораторным фрагментом урока
22	22	Строение соцветий	Заменить лабораторным фрагментом урока
23	23	Типы плодов	Заменить демонстрацией
24	24	Строение семян однодольных, двудольных растений	Обязательно изучение семян двудольных
25	25	Органические вещества семян	Заменить демонстрацией
Пр.р.1	20	Черенкование растений	Проводится при изучении вегетативного размножения
Пр.р.2	-	Определение всхожести семян	Проводится при изучении посева семян
Пр.р.3	-	Посев семян культурных растений	Переносится на время работы на участке

По результатам республиканского семинара "Переход на новое содержание биологического образования", который состоялся в мае 2001 года в Академии последипломного образования (г.Минск) рекомендуются следующие изменения в порядке изучения курса биологии 9 класса:

Сократить учебный материал на 25 процентов в связи с сокращением учебного времени;

Пересмотреть перечень требований к знаниям и умениям учащихся, понятийный аппарат.

Практические работы (все) не оценивать.

Лабораторные работы №№ 1, 2, 3, 4, 6 — заменить демонстрацией.

Лабораторную работу № 5 проводить как обязательную.

Исключить из обязательной демонстрации все видеоматериалы.

Подробные методические рекомендации по изучению биологии в 9 классе будут опубликованы в журнале "Біялогія: праблемы выкладання" № 3 за 2001 год.

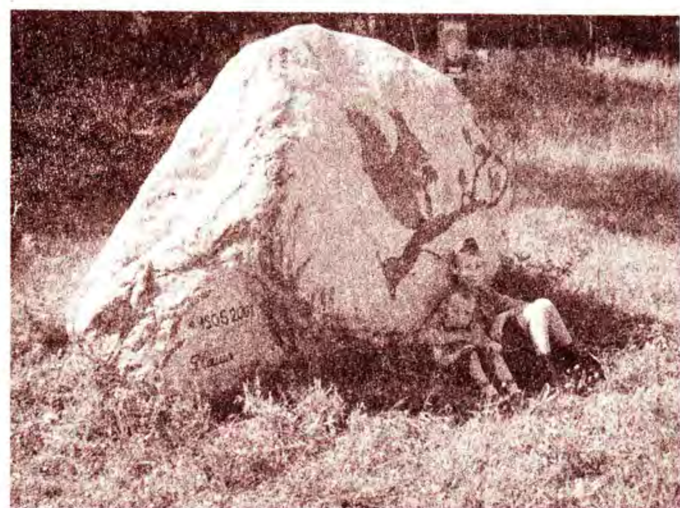
Рекомендуемые изменения в распределении учебных часов по темам

№ темы	Тема	Часы по программе	Рекомендуемое количество часов
1	Введение	2	1
2	Общий обзор организма человека	4	4
3	Нервная регуляция физиологических функций. Нервная система.	7	6
4	Опорно-двигательная система	6	6
5	Кровь и кровообращение	8	7
6	Дыхание	5	4
7	Пищеварительная система. Обмен веществ.	6 +3	6
8	Выделительная система	3	2
9	Кожа	2	2
10	Индивидуальное развитие человека	6	2
11	Органы чувств	4	3
12	Психология человека	6	3
13	Экология человека	4	1
	Обобщение и повторение материала		2
	Резервное время	2	2
	Всего	68	51

Примерное тематическое планирование изучения курса биологии в 9 классе

	Тема	Количество часов	Распределение материала по урокам	§§	Изменения в программе
	Введение	1	Урок 1. Видовые признаки человека разумного. Науки о человеке	1,2	*Добавить:* **Значение знаний о строении и функциях организма** *из темы 2.*
	Общий обзор организма человека	4	Урок 1. Структурно-функциональная организация клетки. Урок 2. Ткани, органы, системы органов. Урок 3. Единство организма. Гуморальная регуляция. Урок 4. Нервная и нейро-гуморальная регуляция	3,4 5 6 7	*исключить:* **Функционирование организма человека. Организм и окружающая среда.** *добавить:* **Регуляция функций в организме. Железы внутренней секреции, гормоны, нервная и нейро-гуморальная регуляция** *(из т.3). Лаб.раб. № 1 заменить демонстрацией микропрепаратов основных типов тканей.*
	Нервная регуляция. Нервная система.	6	Урок 1. Значение и строение нервной системы. Урок 2. Рефлекс. Рефлекторная дуга. Урок 3. ЦНС. Строение и функции спинного мозга. Урок 4. ЦНС. Строение и функции головного мозга. Урок 5. Вегетативная нервная система. Взаимосвязь нервной и гуморальной регуляции. Урок 6. Влияние наркогенных веществ на организм.	8 9 10 11 12 13	*Лаб.раб. № 2 заменить демонстрацией микропрепаратов по теме "Нервная система". Здесь и далее: отменить программное требование обязательной демонстрации видеоматериалов.*
	Опорно-двигательная система	6	Урок 1. Строение и значение опорно-двигательного аппарата. Кость как орган. Урок 2. Соединение костей. Череп. Урок 3. Скелет человека. Урок 4. Строение скелетной мышцы. Работа мышц. Уроки 5-6. Значение двигательной активности. Движение и здоровье. Первая помощь при вывихах и переломах.	14 15,1 7 16 18 19 20	*исключить* **Группы мышц.** *Лаб.раб. №№ 3 и 4 заменить демонстрацией.*
	Кровь и кровообращение	7	Урок 1. Внутренняя среда организма. Кровь, ее состав и функции. Урок 2. Эритроциты. Группы крови. Урок 3. Лейкоциты. Фагоцитоз. Иммунитет, предупреждение инфекционных заболеваний. Урок 4. Тромбоциты. Свертывание крови (обзорно). Урок 5. Система кровообращения. Строение и работа сердца. Урок 6. Движение крови и лимфы по сосудам. Круги кровообращения. Урок 7. Гигиена сердечно-сосудистой системы.	21 22 23 24 25 26 27 26 28 29	*Лаб.раб. № 5 — обязательна. Здесь и далее: все практические работы проводить без обязательного оценивания. исключить (или давать обзорно):* **Система свертывания крови. Общие понятия об иммунной системе (вилочковая железа, селезенка, миндалины, лимфатические узлы)**
	Дыхательная система	4	Урок 1. Значение дыхания. Строение и функции органов дыхания. Урок 2. Механизм дыхательных движений. Урок 3. Гигиена дыхания. Урок 4. Обобщающий урок по кровообращению и дыханию.	30 31 32,3 3	*исключить из обязательного материала:* **Состав вдыхаемого и выдыхаемого воздуха. Понятие о жизненной емкости легких.**
	Пищеварительная система. Обмен веществ	6	Урок 1. Пищеварение и его роль в обмене веществ. Витамины. Общий обзор строения пищеварительной системы. Урок 2. Пищеварение в полости рта. Глотание. Урок 3. Пищеварение в желудке. Урок 4. Пищеварение в кишечнике. Всасывание. Роль поджелудочной железы и печени в организме. Урок 5. Гигиена питания. Урок 6. Обмен веществ в организме. Роль пищеварительной, дыхательной, кровеносной систем в обмене веществ. Пластический и энергетический обмен в клетке.	34 35 44 35 36 35 37 35 38 39 40 (41-43)	*соединить материал с темой* **"Обмен веществ": Витамины и их роль в обмене веществ, гиповитаминозы, способы сохранения витаминов. Рациональное питание;** *показать взаимосвязь обменных процессов в организме с внутриклеточными процессами* **(пластический и энергетический обмен);** *изучать обзорно (без включения в проверочные задания):* **Работы И.П.Павлова. Ассимиляция и диссимиляция. Расход энергии, нормы питания;** *исключить:* **Виды обмена веществ, водно-минеральный обмен и газообмен в организме. Обмен белков, углеводов и липидов. Регуляция обмена веществ.** *Лаб.раб. № 6 заменить демонстрацией.*
	Выделительная система	2	Урок 1. Значение выделения продуктов обмена веществ. Органы выделения. Урок 2. Регуляция и гигиена мочевыделительной системы.	45 45	*изучать обзорно (на базовом уровне):* **Нефрон. Образование первичной и вторичной мочи.** *ввести материал о гигиене мочевыделительной системы.*
	Кожа	2	Урок 1.Строение и функции кожи. Урок 2. Роль кожи в терморегуляции. Гигиена кожи.	46 47	
0	Индивидуальное развитие человека	2	Урок 1. Строение и функции женской и мужской половых систем. Оплодотворение, роды. Урок 2. Гигиена половой системы. Профилактика. ЗППП. СПИД и его профилактика. Современные методы контрацепции.	48 49 50	*исключить:* **Понятие об индивидуальном развитии (онтогенезе); Уход за новорожденным. Питание ребенка грудного возраста. Роль наследственности, среды и воспитания в формированиии личности ребенка. Факторы, приводящие к нарушению нормального хода родов. Повреждающие факторы и их действие на разных стадиях развития зародыша. Врожденные пороки развития.**
1	Органы чувств.	3	Урок 1. Сенсорные системы (анализаторы). Значение органов чувств. Урок 2. Строение и функции органа зрения. Гигиена зрения. Урок 3. Строение и функции органов слуха. Гигиена слуха.	51 53 51 52 53	
2	Психология человека	3	Урок 1. Рефлекторная теория поведения. Безусловные и условные рефлексы. Урок 2. Особенности ВНД человека. Речь и мышление. Сознание, внимание, память. Урок 3. Общие закономерности возрастного развития личности. Гигиена ВНД. Сон.	4 55,5 6,57) 58,6 0)	*исключить:* **Понятие личности. Структура личности. Мотивация личности. Социально-психологические характеристики личности. Жизненный путь личности.**
3	Экология человека.	1	Урок 1. Взаимодействие человека и природы. Деятельность человека как экологический фактор. Зависимость здоровья человека от состояния окружающей среды.	64 65	*исключить:* **Предмет и задачи экологии человека. Экологические факторы и их действие на человека. Антропогенное загрязнение окружающей среды и его источники. Гигиенические аспекты охраны окружающей среды.**
	Обобщение.	2			
	Повторение материала				
	Резервное время	2			
	Всего	**51**			

Методические рекомендации по преподаванию курса "Общая биология" в 10 классе будут напечатаны в журнале "Біялогія: праблемы выкладання".

Лес, канікулы і школа

Наўрад ці знойдзецца аўтавандроўнік, які не звярнуў бы ўвагі на тое, што ўздоўж дарог "выраслі" вялізныя валуны з яркімі, прыгожымі малюнкамі лясных звяроў, краявідаў, заклікамі берагчы жывёлны і раслінны свет. Тут жа абсталяваны і зоны адпачынку: альтанкі, сталы з крэсламі і табурэтамі з дрэва, кантэйнеры для адкідаў. Гэтая акцыя работнікаў лясной гаспадаркі па лесаўпарадкаванні — важны крок па выкананні супрацьпажарнай ды супрацьсмеццевай праграмы.

Праязджаючы па дарогах Магілёўскай вобласці, адну з такіх каменных рэклам я зняла на фотастужку. На здымку — аўтар малюнка вавёркі шасцікласнік Заходскай сярэдняй школы Саша са стрыечным трохгадовым братам Валодзем.

Бацька маленькага мастака — памочнік ляснічага мясцовага лясніцтва. Хлопчык не толькі спасцігае на канікулах тонкасці яго працы, але і ўносіць у яе свой пасільны ўклад.

Ларыса ВЛАДЫКА-РЫХЦІКАВА.
Фота аўтара.

Жаночыя гісторыі

Не суджана было сустрэцца...

На аўтобусным прыпынку стаяць двое — маці і сын-падлетак. Трымаюцца за рукі, як двое закаханых. Апранута жанчына сціпла — відаць, выхоўвае сына адна. Потым у сына не складзецца асабістае жыццё — маці будзе шукаць яму самую лепшую...

* * *

Нядаўна пачула цікавую гісторыю пра аднаго печніка, ужо, на жаль, нябожчыка. Ён хварэў на язву страўніка і мог есці толькі белае мяса. Але ён быў сапраўдным майстрам сваёй справы, і гаспадыні былі не супраць некалькі разоў на дзень карміць яго курацінай, абы толькі ён клаў печы. Сваю апошнюю печ ён крыху не скончыў.

* * *

Сустракаю сваю аднакурсніцу — у свой час адну з лепшых студэнтак. Ад'язджае з мужам і двума зусім малымі дзецьмі ў Канаду. Уся надзея — на мужа, бо, здаецца, журналісты там не вельмі патрэбныя. Адна сяброўка працуе медсястрой у Нью-Йорку, другая, магчыма, будзе посуд мыць.

* * *

Ехала нядаўна ў белым "Мерседэсе". Звычайны аўтамабіль...

* * *

Жанчына з другога паверха нашага дома нарадзіла дзіця. Старэйшаму сыну гадоў дванаццаць. Яна, шчаслівая, гуляе з каляскай і без усякай касметыкі, у спартыўным касцюме. Кватэра — двухпакаёвая, муж — не бізнесмен. ...А ўсё роўна шчаслівая.

* * *

Хто звычайна тэлефануе з бясплатных аўтаматаў "Нэскафэ"? Козачкі-студэнтачкі або зусім старыя бабулі? Не, салідныя мужчыны ў дыхтоўнай вопратцы з вялізарнымі "дыпламатамі"...

* * *

Звычайна езджу да сястры ў Смаленск на электрычках. Аднойчы вырашыла — усё, надакучыла, еду цягніком. А потым падумала: "Навошта? Электрычка — гэта такая панарама жыцця".

* * *

Скончыліся грошы. Пайшла ў банк збываць "заначку". Моладзь і людзі сярэдніх гадоў валюту здаюць, бабулі — купляюць. Адна прыехала з торбай і купіла паўтары тысячы даляраў.

* * *

Знаёмая настаўніца афармляецца на пенсію. Сын-урач сказаў: "Не кінеш працу — не буду лячыць". А ці многа такіх дзяцей?

* * *

У сяброўкі-журналісткі пятнаццацігадовая дачка марыць стаць журналісткай. Як быць дзецям, чые бацькі працуюць на заводзе?

* * *

Даўно назіраю за адной сямейнай парай. Пяць гадоў таму нашы шляхі перасекліся, а потым — разышліся. У той час, калі дзеці былі малыя і часта хварэлі, маці вазіла здаваць у аптэку бутэлечкі з-пад лекаў. Зараз такой патрэбы няма — гледзячы на жанчыну, можна сцвярджаць, што ў сям'і ўжо няма галечы.

* * *

Прыйшоў доўгачаканы ліст з Амерыкі. У ім мая сяброўка піша: "Трава заўсёды больш зялёная на іншым баку вуліцы".

* * *

Скажу шчыра — заўсёды лічыла Кафку вар'яцкім пісьменнікам. А тут прачытала "Пісьмо да бацькі". Пісалася пісьмо жывому бацьку... Якая жудасная праўда! А самае жудаснае — гэта тое, што падобнае пісьмо можа напісаць кожны з нас. Бацьку. Або маці.

* * *

Ёсць у мяне вельмі прыгожая сяброўка. Але не вельмі шчаслівая. Так і не змог ніхто разгледзець за прыгожым тварам чулую і тонкую душу.

* * *

Два пенсіянеры атруціліся вадкасцю супраць каларадскіх жукоў. Адзін, на жаль, сканаў. Што гэта? Хранічны алкагалізм? У такім узросце — элементарная разбэшчанасць.

* * *

У аўтобусе "Гомель — Брагін" поруч са мной сядзела жанчына — вар'ятка. Яна ехала разам з маці. Жанчына ела халву, у яе былі ліпкія пальцы, халва сыпалася на заношаны бальнічны халат, твар таксама быў у халве. Успомнілася пушкінскае: "Не дай мне Бог сойти с ума"...

* * *

Уся гісторыя майго роду прасякнутая любоўю. Бабуля патаемна кахала дзеда, які не вярнуўся з вайны, бацька кахаў маці, з якой не склалася жыццё. І няўжо любоў і боль заўсёды ідуць разам?

* * *

Хэменгуэй штодзённа пісаў па тры старонкі. Магчыма, таму ён стаў Хэмінгуэем.

Ала ШАЎЦОВА.

Лавіся, рыбка, малая, лавіся вялікая.

Фота Андрэя ШАЎЦОВА.

Праграма тэлеперадач на тыдзень

ПАНЯДЗЕЛАК, 20 ЖНІЎНЯ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00 (з сурдаперакладам), 18.00, 23.50 Навіны.
7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
8.00 Рэзананс.
9.15 "Марская паліцыя".
10.10 Тэлебарометр.
10.30 Здароўе. Тэлечасопіс.
11.15 "Чалавек мора".
12.05 "Ідзі туды — не ведаю куды". Мультфільм.
13.10 В. Рыжакоў і Н. Сазонава ў маст. фільме "Юркіны світанкі". 1-я серыя.
14.20 "Скарбы сусветнай культуры".
14.35 Урокі Н. Наважылавай.
15.10 Фільм — дзецям. "Па сакрэту ўсяму свету". Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
17.10 "Марская паліцыя".
18.25 Зона Ікс.
18.40 "Тайныя спружыны палітыкі". Аўтарская праграма Юрыя Азаронка.
19.05 Прэм'ера тэлеэкрана. Б. Коналі і Ш. Стоун у кінакамедыі "Прыгажунчык Джо". 20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.45 Правы чалавека: погляд у свет.
22.10 "Чалавек мора".
22.55 Стадыён.
23.20 Планета "АРТ".

ГРТ

15.00 "Вялікае мыццё".
16.00 "Сабачая справа".
17.00, 22.30 Навіны.
17.20 Вясёлыя гісторыі ў часопісе "Ералаш".
17.30 "З лёгкай парай!" У гасцях у Міхаіла Еўдакімава.
18.00 "Зямля кахання".
19.00 Чакай мяне.
20.00 Час.
20.40 "Закон джунгляў".
21.35 "Сакрэтныя матэрыялы".
22.55 "На футболе" з Віктарам Гусевым.
23.35 "Поўная бяспека".

РАСІЯ

7.00, 8.00 Весткі.
7.15 "Экспертыза РТР".
7.30 "Масква—Мінск".
7.45 "Праваслаўны каляндар".
7.50 Сямейныя навіны.
8.15 "Два раялі".
9.00 Мая сям'я.
10.00 Весткі.
10.30 Сатырычны кіначасопіс "Фіціль".
10.45 "Санта-Барбара".
16.00 Весткі.
16.30 Станіслаў Любшын, Алег Янкоўскі і Ала Дзямідава ў дэтэктыве "Шчыт і меч" 1-я серыя.
18.00 "Амазонка".
19.00 Весткі.
19.30 Мясцовы час. Весткі—Масква.
19.50 Вячэрні сеанс. Аляксандр Бяляўскі, Вітаўтас Томкус і Валянціна Цітова ў дэтэктыве "Ралі".
21.40 Сатырычны кіначасопіс "Фіціль".
22.00 Весткі.
22.30 Мясцовы час. Весткі—Масква.
22.40 "Спорт за тыдзень".
23.40 Прэмія "Оскар". Уільям Холдэн і Алек Гінес у фільме Дэвіда Ліна "Мост праз раку Квай".
2.25 Прагноз надвор'я.

КУЛЬТУРА

7.05, 11.30, 13.30, 17.30, 19.30, 23.00 Навіны культуры.
7.20 Пасля навін...
7.40 "Раз, два — гора не бяда!". Маст. фільм.
9.10 "Справа жыццёвая".
9.35 Замежнае дак. кіно. "Даменіка Скарлаці". 1-я серыя.
10.40, 16.40 "Бліскучыя Азеракі".
11.40 "Падкідыш". Маст. фільм.
12.55 "Corvus Cornix — з лацінскай "варона". Дак. фільм.
13.45 "Ох, ужо гэтыя дзеткі!"
14.15 Рускія цары. Аўтарская праграма А. Панчанкі. "Грозны цар — Іван Васільевіч". Фільм 1-ы.
15.00 Навіны.
15.10 Кіно—дзецям. "Эн з маёнтка "Зялёныя дахі".
15.40 Л. Бетховен. Саната 9 ("Крэйцарава") для скрыпкі і фартэпіяна.
16.10 Архітэктурная галерэя. "Інтэр'еры".
16.25 "Улада факта".
16.40 "Бліскучыя Азеракі".
17.40 "З канцэртнай залы". М. Мусаргскі — М. Равель "Карцінкі з выстаўкі".
18.15 Астравы. Генадзь Айгі.
19.10 "Вячэрняя казка".
19.15 "Камароў". Мультфільм.
19.50 "І агонь, і полымя".
20.45 Пасля навін...
21.05 М.В. Гогаль. "Ігракі". Спектакль Новасібірскага маладзёжнага тэатра "Глобус".
22.40 "Санжыра". Каротка-метражны маст. фільм.

НТБ

5.00, 6.00, 7.00 "Сёння раніцай". 5.15, 6.15, 7.15 Спорт, надвор'е.
5.20, 6.25 Крымінал.
5.30, 6.35 У запас.
5.40, 6.45, 7.20 Карданны вал.
5.45 Мультфільм.
7.30 Дог-шоу "Я і мой сабака".
8.25 Служба выратавання.
9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сёння.
9.25 Камедыя "Рускі бізнес".
11.30 Камедыя "Дванаццаць крэслаў".
13.30 Стары тэлевізар.
14.30 Праграма на біс "Лялькі".
15.35 Крымінал.
15.50 "Яе звалі Нікіта".
16.50 "Карункі".
18.35 Крымінал.
19.00 Дэтэктыў "Пастка для адзінокага мужчыны".
21.50 Дэтэктыў "Паварот ключа".
23.00 Крымінал.
23.15 Баявік "Салдаты ўдачы".

СТБ

Прафілактычныя работы да 15.00.
15.00 Інфармацыйная праграма "168 гадзін Мінска".
16.00 "Пітэр Пэн". Мультфільм.
16.30 "Кароль Артур і рыцары без страху і папроку". Мультфільм.
17.00 "Чарцяня".
18.00 Навіны СТБ.
18.15 "Віртуальны свет".
18.30 "Выпадковы сведка".
19.00 Інфармацыйна-аналітычная праграма "Тэма дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 "Жанчына-тэрмінатар".
21.35 "Забойная сіла".
23.00 Навіны "СТБ—24 гадзіны".
23.15 Кулінарныя рэцэпты ад рэстарана "Лясны".
23.30 Мінск на скрыжаванні стагоддзяў.
23.45 Футбольны кур'ер.
0.15 Забаўляльная праграма "Сінія старонкі".

АЎТОРАК, 21 ЖНІЎНЯ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00 (з сурдаперакладам), 18.00, 23.55 Навіны.
7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
8.05 "Марская паліцыя".
9.10 "Маленькія Эйнштэйны".
9.35 Стадыён.
10.00 "Прыродныя цуды Амерыкі". 1-я і 2-я серыі.
11.15 "Чалавек мора".
12.05 "Сцежка, сцяжынка, дарога". Да 140-годдзя з дня нараджэння акцёра і рэжысёра І. Буйніцкага.
12.30 Арсенал. Праграма пра армію.
13.10 "Юркіны світанкі". Маст. фільм. 2-я серыя.
14.10 "Скарбы сусветнай культуры".
15.15 "Маленькія вынаходствы".
15.20 "Мой любімы звер".
15.30 "Усе на арбіту!".
15.40 "Маленькія Эйнштэйны".
16.10 "Прыгоды швейцарскай сям'і Робінсанаў".
17.05 "Марская паліцыя".
18.20 Зона Ікс.
18.30 "Выбары-2001".
19.35 Дак. фільм.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.50 "Масква—Мінск".
22.15 "Чалавек мора".
23.00 Спорт-кур'ер.
23.10 Ток-шоу "Будні". "Інваліды: пакуль жыве надзея".

ГРТ

8.00, 11.00 (з сурдаперакладам), 17.00, 22.30 Навіны.
8.15 "Зямля кахання".
10.10 Смехапанарама Яўгена Петрасяна.
10.45 Смачныя гісторыі.
10.50 Бібліяманія.
15.00 "Вялікае мыццё".
16.00 "Сабачая справа".
17.20 Дзікія зоркі Галівуда.
17.50 "Зямля кахання".
18.55 "Зімняя вішня". 3-я серыя.
20.00 Час.
20.40 Летняя камедыя. "Больш, чым жыццё".
22.55 Э. Радзінскі. "Маё тэатральнае жыццё". Фільм 1-ы.
23.45 Словы пяшчоты у меладраме "Сяброўкі назаўсёды".

РАСІЯ

8.00 Весткі.
8.15 "Два раялі".
9.00 Мая сям'я.
10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
10.30 Сатырычны кіначасопіс "Фіціль".
10.40 "Санта-Барбара".
16.30 "Шчыт і меч". 2-я серыя.
18.00 "Амазонка".
19.30 Мясцовы час. Весткі Масква.
19.50 "Начны агонь". Маст. фільм.
21.50 Сатырычны кіначасопіс "Фіціль".
22.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
22.40 Наталля Гундарава, Святлана Кручкова і Аляксандр Пашуцін у фільме "Курыца".
0.05 "Акно ў Еўропу-2001". Выбаргскі фестываль расійскага кіно.
1.00 Псіхалагічная драма "Усе да лепшага".
1.35 Прагноз надвор'я.

КУЛЬТУРА

7.05, 11.30, 13.30, 17.30, 19.30, 23.00 Навіны культуры.
7.20 Пасля навін...
7.40 "Цвіценне нясеянага жыта". Маст фільм.
9.10 "Кансіліум".
9.40 "Даменіка Скарлаці". 2-я серыя.
10.35, 16.35 "Бліскучыя Азеракі".
11.40 "Ліберал", "Лебядзіная песня", "Харыстка". Кароткаметражныя маст. фільмы.
12.40 Л. Андрэеў "Іуда Іскарыёт". Тэлеверсія спектакля Хакаскага рэспубліканскага тэатра лялек "Казка".
13.45 "Ох, ужо гэтыя дзеткі!"
14.15 Рускія цары. Аўтарская праграма А. Панчанкі. "Грозны цар — Іван Васільевіч". Фільм 2-гі.
15.00 Навіны.
15.10 Кіно—дзецям. "Эн з маёнтка "Зялёныя дахі".
15.40 "Дуэль Вадзіма Дэлоне".
17.40 Звышнавука. "Клімат будучыні".
18.05 Дварцовыя тайны. "Тайная аўдыенцыя ў імператрыцы".
18.30 "Пра час і пра сябе". Зураб Саткілава.
19.10 "Вячэрняя казка".
19.15 "Тыграня на сланечніку". Мультфільм.
19.50 "І агонь, і полымя".
20.40 Пасля навін...
21.00 "Нікіцінскія вечары".
21.30 "Як я ваявала з Гестапа". Маст. фільм. Частка 1-я.

НТБ

5.00, 6.00, 7.00 "Сёння раніцай".
5.15, 6.15, 7.15 Спорт, надвор'е.
5.20, 6.25, 7.20 Крымінал.
5.30, 6.35, 7.25, 14.45 У запас.
5.40, 6.45, 7.40 Карданны вал.
5.45 Мультфільм.
7.50 Баявік "Салдаты ўдачы".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сёння.
9.25 "Паварот ключа".
10.25 Крымінал. "Чыстасардэчнае прызнанне".
11.30 Камедыя "Дванаццаць крэслаў".
13.30 Стары тэлевізар.
15.35, 18.35, 23.00 Крымінал.
15.50 "Яе звалі Нікіта".
16.50 "Карункі".
18.55 Вострасюжэтны фільм "Уцекачы".
21.50 "Паварот ключа".
23.15 "Салдаты ўдачы".

СТБ

6.00 "Сімба-футбаліст". Мультфільм.
6.30, 15.30 "Кот па імені Ік". Мультфільм.
7.00, 16.00 "Пітэр Пэн".
7.30, 16.30 "Кароль Артур і рыцары без страху і папроку".
8.00 Навіны СНД.
8.15 "Аўтапанарама".
8.35 "Кінаафіша Мінска".
8.45 "Віртуальны свет".
9.00 "Жанчына-тэрмінатар".
11.00 "Ваенная тайна".
11.30 "Выпадковы сведка".
12.00 Навіны СТБ.
12.15 "Скрыжаванне". Музычна-забаўляльная праграма.
12.45 Праграма "Шэсць вечароў з Юрыем Нікуліным".
13.50 "Забойная сіла".
15.00 "Паўзучае войска".
17.00 "Чарцяня".
18.00 Навіны СТБ.
18.15 "Віртуальны свет".
18.30 "Выпадковы сведка".
19.00 Інфармацыйна-аналітычная праграма "Тэма дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 Драма "Ракавая прыгажосць".
21.40 "Забойная сіла".
23.00 Навіны "СТБ—24 гадзіны".
23.15 Кулінарныя рэцэпты ад рэстарана "Лясны".
23.30 "Аўтапанарама".
23.45 Дэтэктыўная драма "Справа пра забойства".

СЕРАДА, 22 ЖНІЎНЯ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00 (з сурдаперакладам), 18.00, 23.45 Навіны.
7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
8.05 "Марская паліцыя".
9.10 "Маленькія Эйнштэйны".
9.35 Сутнасць. Духоўная праграма.
10.00 "Прыродныя цуды Амерыкі". 3-я і 4-я серыі.
11.10 "Чалавек мора".
11.55 Канцэрт Мішэля Сарду.
13.10 "Юркіны світанкі". Маст. фільм. 3-я серыя.
14.10 "Скарбы сусветнай культуры".
15.15 "Маленькія вынаходствы".
15.20 "Мой любімы звер".
15.30 "Усе на арбіту!".
15.40 "Маленькія Эйнштэйны".
16.10 "Прыгоды швейцарскай сям'і Робінсанаў".
17.05 "Марская паліцыя".
18.20 Зона Ікс.
18.30 "Выбары-2001".
19.35 Дак. фільм.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.50 Крокі насустрач.
22.15 "Чалавек мора".
23.00 Спорт-кур'ер.
23.10 Крымінальнае дасье.

ГРТ

8.00, 11.00 (з сурдаперакладам), 17.00, 22.30 Навіны.
8.15 "Зямля кахання".
9.15 "Зімняя вішня". 3-я серыя.
10.15 Пакуль усе дома.
10.50 Бібліяманія.
15.00 "Вялікае мыццё".
15.55 Цімаці Далтан у прыгодніцкім серыяле "Гаспадар Балантрэ".
17.20 Чалавек і закон.
17.50 "Зямля кахання".
18.55 "Зімняя вішня". 4-я серыя.
20.00 Час.
20.40 Леў Прыгуноў у дэтэктыве "Выстрал у спіну".
22.55 Э. Радзінскі. "Маё тэатральнае жыццё". Фільм 2-гі.
23.45 Камедыя "Бі першы, Фрэдзі!".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
8.15 "Два раялі".
9.00 Мая сям'я.
10.30 Сатырычны кіначасопіс "Фіціль".
10.40 "Санта-Барбара".
16.30 "Шчыт і меч". 3-я серыя.
18.00 "Амазонка".
19.30 Мясцовы час. Весткі Масква.
19.50 "Снайпер".
21.45 Сатырычны кіначасопіс "Фіціль".
22.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
22.40 Трагікамедыя "Мара кожнай жанчыны".
0.25 "Кінескоп" з Пятром Шапацінніккам. "Фестываль у Лакарна".
1.20 Прагноз надвор'я.

КУЛЬТУРА

9.05 Звышнавука. "Клімат будучыні".
9.30 В.-А. Моцарт. Канцэрт 2 для флейты з аркестрам.
9.50 Замежнае дак. кіно. "Станіслаў Лем. Навуковае і фантастычнае".
10.40, 16.40 "Бліскучыя Азеракі".
11.30, 13.30, 17.30, 19.30, 23.00 Навіны культуры.
11.40 "Школа зласлоўя". Маст. фільм.
13.10 "Жылі-былі". Вершы А. Таркоўскага чытае М. Казакоў.
13.45 "Ох, ужо гэтыя дзеткі!".
14.15 Рускія цары. Аўтарская праграма А. Панчанкі. "Самазванец на троне". Фільм 1-ы.
15.00 Навіны.
15.10 Кіно — дзецям. "Эн з маёнтка "Зялёныя дахі".
15.35 "Хлопчык-з-пальчык". Мультфільм.
15.50 Штрыхі да партрэта мастака. Ілес Татаеў.
16.15 "Ноу-хау". Тэлечасопіс.
16.30 Усе суры Карана.
17.40 "Тайна навальніцы".
18.30 Магія кіно.
18.40 Залаты п'едэстал. Уладзімір Кандрашын.
19.10 "Вячэрняя казка".
19.15 "Як малпачкі абедалі".
19.50 "І агонь, і полымя".
20.40 Пасля навін...
21.00 Абсерваторыя.
21.25 "Як я ваявала з гестапа". Маст. фільм. Частка 2-я.

НТБ

5.00 Сёння раніцай.
5.00, 6.00, 7.00 Сёння раніцай.
5.15, 6.15, 7.15 Спорт, надвор'е.
5.20, 6.25, 7.20 Крымінал.
5.30, 6.35, 7.25, 14.45 У запас.
5.40, 6.45, 7.40 Карданны вал.
5.45 Мультфільм.
7.50, 23.15 Баявік "Салдаты ўдачы".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сёння.
9.25 Дэтэктыў "Паварот ключа".
10.30 "Асяроддзе". Экалагічная праграма.
11.25 Камедыя "Дванаццаць крэслаў".
13.30 Стары тэлевізар.
15.35, 18.30, 23.00 Крымінал.
15.50 "Яе звалі Нікіта".
16.50 "Карункі".
18.50 Вострасюжэтны фільм "Маўклівая бітва".
21.50 "Паварот ключа".
23.15 "Салдаты ўдачы".

СТБ

6.00 "Сімба-футбаліст".
6.30, 15.30 "Кот па імені Ік".
7.00, 16.00 "Пітэр Пэн".
7.30, 16.30 "Кароль Артур і рыцары без страху і папроку".
8.00 Навіны СНД.
8.15 "Еўропа сёння".
8.40 "Кінаафіша Мінска".
8.50 "Віртуальны свет".
9.00 Драма "Ракавая прыгажосць".
11.10 "1/52". Спартыўны агляд.
11.30 "Выпадковы сведка".
12.00 Навіны на СТБ.
12.15 "Дыскаверы" на СТБ.
12.45 Праграма "Яд для правадыра".
13.50, 21.35 "Забойная сіла".
15.00 "Паўзучае войска".
17.00 "Чарцяня".
18.00 Навіны СТБ.
18.15 "Віртуальны свет".
18.30 "Выпадковы сведка".
19.00 Інфармацыйна-аналітычная праграма "Тэма дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 "Каты".
23.00 Навіны "СТБ—24 гадзіны".
23.15 Кулінарныя рэцэпты ад рэстарана "Лясны".
23.30 Мінск на скрыжаванні стагоддзяў.
23.45 Эратычная меладрама "Венецыянка".

ЧАЦВЕР, 23 ЖНІЎНЯ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00 (з сурдаперакладам), 18.00, 0.00 Навіны.
7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
8.05, 17.05 "Марская паліцыя".
9.10, 15.40 "Маленькія Эйнштэйны".
9.35 Мультыклуб.
10.00 "Прыродныя цуды Амерыкі". 5-я і 6-я серыі.
11.15 "Чалавек мора".
12.05 Вялікі сняданак.
12.30 Тэлевізійны Дом кіно.
13.15 "Юркіны світанкі". 4-я серыя, заключная.
14.25 "Скарбы сусветнай культуры".
15.15 "Маленькія вынаходствы".
15.20 "Мой любімы звер".
15.30 "Усе на арбіту!".
16.10 "Прыгоды швейцарскай сям'і Робінсанаў".
18.20 Зона ікс.
18.30 Гадзіна прафесіянала.
19.00 Футбол. Кубак УЕФА. Паўторныя матчы кваліфікацыйнага раунда. БАТЭ (Барысаў) — "Дынама" (Тбілісі), "Белшына" (Бабруйск) — "Ружамберок" (Славакія). У перапынках (19.50, 20.50) — Трэці тайм.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.50 "Масква — Мінск".
22.15 "Чалавек мора".
23.00 Спорт-кур'ер.
23.10 Сад мары. Перадача для дачнікаў.
23.35 Каралеўскае паляванне.

ГРТ

8.00, 11.00 (з сурдаперакладам), 17.00, 22.30 Навіны.
8.15 "Зямля кахання".
9.15 "Зімняя вішня". 4-я серыя.
10.15 Чалавек і закон.
10.45 Смачныя гісторыі.
10.50 Бібліяманія.
15.00 "Вялікае мыццё".
15.55 "Гаспадар Балантрэ".
17.20 "Самі з вусамі".
17.50 "Зямля кахання".
18.55 "Зімняя вішня". 5-я серыя.
20.00 Час.
20.40 Эрык Робертс у баевіку "16-ы аддзел".
21.35 Незалежнае расследаванне: Папрашайкі на дарогах.
22.55 Ноч у оперы ў праграме Сяргея Шолахава "Ціхі дом".
23.25 Рэальная музыка.
23.55 Джэймс Кобурн у трылеры "Спіс ахвяр".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
8.15 "Два раялі".
9.00 Мая сям'я.
10.30 Сатырычны кіначасопіс "Фіціль".
10.45 "Санта-Барбара".
16.30 "Шчыт і меч". 4-я серыя.
18.00 "Амазонкі".
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Прэм'ера. Берт Рэйналдс і Дэвід Экройд у вострасюжэтным фільме "Яго звалі Крумкач".
21.40 Сатырычны кіначасопіс "Фіціль".
22.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
22.40 "Заложніца". Маст. фільм.
0.25 Гарачая дзесятка.
1.20 Прагноз надвор'я.

КУЛЬТУРА

7.05, 11.30, 13.30, 17.30, 19.30, 23.00 Навіны культуры.
7.20 Пасля навін...
7.40 "Расколатае неба". Маст. фільм.
9.10 "Культура па-за межамі". Пасольства Партугаліі.
9.40 Замежнае дак. кіно. "Харальд Клерман. Жыццё тэатра".
10.40, 16.40 "Бліскучыя Азеракі".
11.40 "Школа зласлоўя". Маст. фільм. Частка 2-я.
12.45 "Жывое дрэва рамёстваў".
12.55 "Варыяцыі на тэму класікі".
13.45 "Ох, ужо гэтыя дзеткі!".
14.15 Рускія цары. Аўтарская праграма . А. Панчанкі. "Самазванец на троне". Фільм 2-гі.
15.00 Навіны.
15.10 "Эн з маёнтка "Зялёныя дахі".
15.35 "Два білеты ў Індыю", "Тры бананы". Мультфільмы.
16.10 "Вы паедзеце на баль?" Дак. фільм.
17.40 У свеце танца. "Тэатр танца Нідэрландаў".
18.40 XX стагоддзе. Выбранае. "Спынены сон".
19.20 "Вячэрняя казка".
19.30 Навіны культуры.
19.50 "І агонь, і полымя".
20.45 Пасля навін...
21.05 "Джазафрэнія".
21.30 "Тры сезоны". Маст. фільм. Частка 1-я.
22.25 "Пейзаж з ядлоўцам". Мультфільм для дарослых.

НТБ

5.00, 6.00, 7.00 Сёння раніцай.
5.15, 6.15, 7.15 Спорт, надвор'е.
5.20, 6.25, 7.20 Крымінал.
5.30, 6.35, 7.25, 14.45 У запас.
5.40, 6.45, 7.40 Карданны вал.
5.45 Мультфільм.
7.50, 23.20 "Салдаты ўдачы".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сёння.
9.25 "Паварот ключа".
10.25 Кватэрнае пытанне.
11.25 Камедыя "Дванаццаць крэслаў". Заключная серыя.
13.30 Стары тэлевізар.
15.35, 18.35, 23.00 Крымінал.
15.50 "Яе звалі Нікіта".
16.55 "Карункі".
19.05 Камедыя "Самая абаяльная і прывабная".
21.50 "Паварот ключа".

СТБ

6.00 "Сімба-футбаліст".
6.30, 15.30 "Кот па імені Ік".
7.00, 16.00 "Пітэр Пэн".
7.30, 16.30 "Кароль Артур і рыцары без страху і папроку".
8.00 Навіны СНД.
8.15 "Аўтапанарама".
8.40 "Кінаафіша Мінска".
8.50 "Віртуальны свет".
9.00 "Каты".
11.00 "Свет спорту вачамі "Жылет".
11.30 "Выпадковы сведка".
12.00 Навіны СТБ.
12.15 "Радыё-кропка". Музычна-забаўляльная праграма.
12.45 Клуб "Белы папугай".
13.50, 21.45 "Забойная сіла".
15.00 "Паўзучае войска".
17.00 "Чарцяня".
18.00 Навіны СТБ.
18.15 "Віртуальны свет".
18.25 "Экзотыка".
18.40 "Аўтапанарама".
19.00 Інфармацыйна-аналітычная праграма "Тэма дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 Меладрама "Грэх. Гісторыя страсці".
23.00 Навіны "СТБ 24 гадзіны".
23.15 Кулінарныя рэцэпты ад рэстарана "Лясны".
23.30 Мінск на скрыжаванні стагоддзяў.
23.45 Камедыя "Амаркорд".

ПЯТНІЦА, 24 ЖНІЎНЯ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30, 7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00 (з сурдаперакладам), 18.00, 23.20 Навіны. 8.05, 17.05 "Марская паліцыя".
9.10, 15.40 "Маленькія Эйнштэйны".
9.35 Гадзіна прафесіянала.
10.05 Дак. серыял "Прыродныя цуды Амерыкі". 7-я і 8-я серыя, заключная.
11.15, 22.00 "Чалавек мора".
12.00 "Славянскі базар у Віцебску". Песні нашага стагоддзя.
13.15 Маст. фільм "Дом, у якім я жыву".
15.10 Мультфільм.
15.20 "Мой любімы звер".
15.30 "Усе на арбіту".
16.10 "Прыгоды швейцарскай сям'і Робінсанаў".
18.20 Зона Ікс.
18.30 "Споведзь вечнасці". Пяць дзён Патрыяршага візіту.
19.00 "Грант". Стыпендыяты Спецыяльнага фонду прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі скрыпач Арцём Шышкоў, паэтэса Марына Пашук.
19.15 Маст. фільм "Кветкі правінцыі".
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
22.45 Спорт-кур'ер.
22.55 "Сустрэча ў Траецкім" з Аляксандрам Дамарацкім.
23.35 Містычны трылер "Шаша ў нікуды".

ГРТ

8.00, 11.00 (з сурдаперакладам), 17.00, 23.15 Навіны.
8.15, 17.50 "Зямля кахання".
9.15 "Зімняя вішня". 5-я серыя.
10.15 "Самі з вусамі".
10.45 Смачныя гісторыі.
10.50 Бібліяманія.
15.55 Прыгодніцкі серыял "Гаспадар Балантрэ".
17.20 Дак. дэтэктыў.
18.55 Поле цудаў.
20.00 Час.
20.50 Камедыя "Незнішчальны шпіён".
22.25 Футбол. Суперкубак УЕФА. "Баварыя" (Германія) — "Ліверпуль" (Англія). Перадача з Манака.

РАСІЯ

8.00 Весткі.
8.15 "Два раялі".
9.00 Мая сям'я.
10.00 Весткі.
10.30 "Фіціль".
10.45 "Санта-Барбара".
16.00 Весткі.
16.30 Дэтэктыў "Лавушка для адзінокага мужчыны".
18.00 Прыгодніцкі серыял "Амазонка".
19.00 Весткі.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Камедыя "Апякун".
21.35 Фільм "Поезд да Брукліна".
23.30 Вострасюжэтны фільм "Слізгаценне".

КУЛЬТУРА

7.00 Праграма перадач.
7.05, 11.30, 13.30, 17.30, 19.30, 23.00 Навіны культуры.
7.20, 20.45 Пасля навін...
7.40 "Том Соер". Маст. фільм.
9.05 "Некалькі эцюдаў пра рускую мову".
9.25 Замежнае дак. кіно. "Бела Барток. Пасля буры".
10.40, 16.45 "Бліскучыя Азеракі".
11.40 "Таямнічасць шлюбу". Дак. фільм.
12.50 "Сярэбраны голас Расіі". Алег Пагудзін.
13.45 "Ох, ужо гэтыя дзеткі!"
14.15 Рускія цары. Аўтарская праграма А. Панчанкі. "Павел I — рускі Гамлет". Фільм 1-ы.
15.00 Навіны.
15.10 "Эн з памесця "Зялёныя дахі".
16.00 "Асцярожна, шчупак!" Мультфільм.
16.20 Міхаіл Піятроўскі ў праграме "Мой Эрмітаж".
17.40 "Сенсацыя! Сенсацыя? Сенсацыя..."
18.10 Царская ложа. Міхаіл Шэмякін і яго "Шчаўкунчык".
19.00 "Вячэрняя казка".
19.10 "Васіліса Цудоўная". Мультфільм.
19.50 "І агонь, і полымя".
21.05 "Смеханастальгія".
21.30 "Тры сезоны". Маст. фільм.
22.25 "Музыканты ўсміхаюцца".

НТБ

5.00, 6.00, 7.00 "Сёння раніцай".
5.15, 6.15, 7.15 Спорт, надвор'е.
5.20, 6.25, 7.20, 18.35 Крымінал.
5.30, 6.35, 7.25, 14.45 У запас.
5.40, 6.45, 7.40 Карданны вал.
5.45 Мультфільм.
7.50 Баявік "Салдаты ўдачы".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сёння.
9.25 Дэтэктыў "Паварот ключа".
10.25 Падарожжы натураліста.
11.30 Маст. фільм "Свабодная ад мужчын".
13.30 Стары тэлевізар.
15.30 "Вуліца Сезам".
16.55 Баявік "Ілюзія забойства".
18.55 Баявік "Паядынак у дыгстайне".
21.50 "Жаночы погляд" Аксаны Пушкінай.
22.30 Маст. фільм "Грэх. Гісторыя страсці".

СТБ

6.00 "Сімба-футбаліст".
6.30 "Кот па імені Ік".
7.00 "Пітэр Пэн".
7.30 "Кароль Артур і рыцары без страху і папроку".
8.00 Навіны СНД.
8.15 "Дыскаверы" на СТБ.
8.40 "Кінаафіша Мінска".
8.50 "Віртуальны свет".
9.00 Меладрама "Грэх. Гісторыя страсці".
11.30 "Выпадковы сведка".
12.00 Навіны.
12.15 "Еўропа сёння".
12.45 Праграма "Паэт у Расіі больш, чым паэт".
13.50 "Забойная сіла".
15.05 "Паўзучае войска". Мультфільм.
15.30 "Кот па імені Ік".
16.00 "Пітэр Пэн".
16.30 "Кароль Артур і рыцары без страху і папроку".
17.00 "Чарцяня". Тэленавела. 18.00 Навіны СТБ.
18.15 "Віртуальны свет".
18.30 "Выпадковы сведка".
19.00 "Тэма дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 Баявік "Кіпцюры тыгра". 21.35 "Забойная сіла".
23.00 Навіны "СТБ — 24 гадзіны".
23.15 Кулінарныя рэцэпты ад рэстарана "Лясны".
23.30 Мінск на скрыжаванні стагоддзяў.
23.45 Фільм-фантасмагорыя "Кафка".

СУБОТА, 25 ЖНІЎНЯ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.00, 9.00, 15.00, 19.00 Навіны. 7.10 Існасць. Духоўная праграма.
7.35 Дак. фільм цыкла "Эўрыка! Я памыляўся!".
8.30 Здароўе.
9.10 Мультфільмы.
9.35 Прэм'ер-парад.
10.05 "Усё нармальна, мама!"
10.35 Перадача для дачнікаў.
11.05 Мультыклуб.
11.30 "Магчыма, яны звар'яцелі".
11.55 "Ваша лата".
12.35 Каралеўскае паляванне. 13.00 Чароўная шкатулка "Саюзмультфільма".
13.40 "25 градусаў на Поўдзень".
14.30 Сталіца.
15.15 Меладрама "Дзіўная жанчына". 1-я і 2-я серыі.
17.45 "Вечар з Міхаілам Дрынеўскім".
18.25 З дакладных крыніц.
19.25 Дэтэктыў "Выхадны паліцэйскі".
21.00 Панарама.
21.50 Спорт-кур'ер.
22.00 Тайныя спружыны палітыкі. Аўтарская праграма Юрыя Азаронка.
22.25 Баявік "Сутычка".
1.10 Відзьма-нявідзьма.

ГРТ

7.35 Слова пастыра. Мітрапаліт Кірыл.
7.50 "Вялікае мыццё: Маё першае каханне".
8.50 Бібліяманія.
9.00, 14.00 (з сурдаперакладам), 16.50 Навіны.
9.10 Смак.
9.30 Смехапанарама Яўгена Петрасяна.
10.05 У свеце жывёл.
10.45 Здароўе.
11.25 Смачныя гісторыі.
11.35 "З лёгкай парай!" у гасцях у Міхаіла Еўдакімава.
12.05 Фільм "Халоднае лета пяцьдзесят трэцяга..."
14.10 "Дзяўчаты з характарам".
15.05 Дысней-клуб: "Усё пра Мікі Мауса".
15.35 "Радавыя бурштынавых кар'ераў". Спецрэпартаж.
15.55 Футбол. Чэмпіянат Расіі. "Спартак" (Масква) — "Дынама" (Масква). Прамы эфір.
17.55 Дэтэктыў "Кішэня поўная жыта".
20.00 Час.
20.40 Камедыя "Доктар Галівуд".
22.35 Песня года. Жнівень.
0.10 Трылер "Кэры".

РАСІЯ

8.10 "Залаты ключ".
8.30 "Дзе ты, мой конь?" Мультфільм.
8.40 Фільм "Прыгоды Траўкі".
9.50 Добрай раніцы, краіна!
10.40 "Сто да аднаго".
11.25 Сам сабе рэжысёр.
12.00 Прыгодніцкі маст. фільм "Загублены свет. Вязень".
13.00 Весткі.
13.20 Фільм "Старэйшая сястра".
15.00 "Вечары ў Політэхнічным". Данііл Гранін.
15.50 "І даўжэй века..."
16.30 "Гарадок".
17.00 Мая сям'я.
17.55 "Аншлаг".
19.00 Весткі.
19.35 Камедыя "Агенту міні-спадніцы".
21.00 Вострасюжэтны фільм "Акулы-2".
22.50 Фільм "Шоу герлз".

КУЛЬТУРА

9.00 Праграма перадач.
9.05 "Бусляня".
9.30 "Мой цырк".
10.00 Сяргей Уладзімірскі ў праграме "Вандраванні музыканта".
10.20 "Часы землямераў". Маст. фільм.
11.35 Мультфільм.
12.40 "Граніца Еўропы". Дак. фільм.
13.30, 21.00 Навіны культуры.
13.45 "Такійская аповесць". Маст. фільм.
14.55 Іграе Ф. Кэмпф.
15.15 Парыжскі часопіс. "Аднарукі легіянер". Зіновій Пешкаў.
15.40 Фільмы пра жывёл.
16.35 "Тэатр і яго двайнік".
17.30 Сферы.
18.10 "Са столі".
18.35 "Вячэрняя казка".
18.45 "Легенды Дзікай Поўначы". Маст. фільм. Фільм 5-ы "Казан".
20.15 "Дом, які пабудаваў Эскін..."
21.20 "Асабістыя ўспаміны пра вялікае жыццё".
21.25 "Блеф-клуб".
22.05 "Бег іншаходца". Маст. фільм.

НТБ

6.55 Анонс дня.
7.00, 9.00, 11.00, 15.00, 18.00 Сёння.
7.20 Маст. фільм "Новыя прыгоды супермэна".
8.20 "Палундра".
9.15 "Чыстасардэчнае прызнанне".
9.45 "Расліннае жыццё".
10.20 Кватэрнае пытанне.
11.25 Маст. фільм "Старэйшы сын".
14.15 "Крымінальная Расія". "Браты па крыві".
15.30 Дог-шоу "Я і мой сабака".
16.15 "Адзін дзень". Праграма Н. Набутава.
16.55 Баявік "Ілюзія забойства". 18.40 Маст. фільм "Белыя пяскі".
20.50 Камедыя "Тонкая штучка". 22.40 Маст. фільм "Шэрлі Валентайн".

СТБ

7.00 Музычны канал.
7.30 "Сімпсаны".
8.00 "Неверагодны Халк".
8.30 "Аўтапанарама".
9.00 Баявік "Кіпцюры тыгра".
11.10 "Хто я..."
11.30 "Экзотыка".
11.45 "Кіно пра кіно": "О К'юкорэ". Дак. фільм.
12.45 "Перакрыжаванне".
13.05 Кулінарныя рэцэпты ад рэстарана "Лясны".
13.20 Дэтэктыў "Ларац Марыі Медзічы".
15.30 "Прывітанне, доктар!"
15.45 "Аўтапанарама".
16.00 "Неверагодны Халк".
16.30 "Хіткліф".
17.00 "Прэм'ера на канале: "Бафі". 18.00 Маст. фільм.
19.30 "Гадзіна пік".
20.30 Канцэрт групы "ДДТ: "Адліга".
21.00 Музыка на СТБ.
21.30 Баявік "Легіянер".
23.45 Начны музычны канал.
0.15 Забаўляльная праграма "Сінія старонкі".

НЯДЗЕЛЯ, 26 ЖНІЎНЯ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.00 Дэтэктыў "Выхадны паліцэйскага".
8.35 "Аграсвет".
9.00, 15.00 Навіны.
9.15 Мультфільмы.
9.55 "Адысея каманды Кухто".
10.30 "Усё нармальна, мама!"
11.05 Вялікі сняданак.
11.35 "Славянскі базар у Віцебску-2001". Выбранае.
12.35 Арсенал.
13.00 "Магчыма, яны звар'яцелі".
13.30 "25 градусаў на Поўдзень".
14.25 "І іншыя афіцыйныя асобы".
14.35 25-ы кадр.
15.15 "Сустрэча ў Траецкім" з Аляксандрам Дамарацкім.
15.45 Крымінальнае дасье.
16.15 Кінараман "Старшыня". 1-я і 2-я серыі.
19.05 Планета "АРТ".
19.40 Тэлебарометр.
20.00 Рэзананс.
20.50 Спорт-кур'ер.
21.05 Кінакамедыя "Прыгоды Піткіна ў бальніцы".
22.35 Навіны беларускага кіно.

ГРТ

7.40 Дысней-клуб: "Русалачка".
8.05 Смачныя гісторыі.
8.20 "Паскораная дапамога".
8.50 Бібліяманія.
9.00, 14.00 (з сурдаперакладам), 17.00 Навіны.
9.10 "Бесталковыя нататкі" з Дзм. Крыловым.
9.30 Пакуль усе дома.
10.05 Клуб падарожнікаў.
10.45 Ранішняя пошта.
11.15 "Вялікае мыццё: Каб змяніць жыццё, я падрабіў дакументы".
12.15 Камедыя "Баламут".
14.10 "Дзяўчаты з характарам". Заключная серыя.
15.05 Дысней-клуб: "Чорны плашч".
15.35 "Разумніцы і разумнікі".
16.00 Жывая прырода. "Праўда пра ваўкоў".
17.20 "СУ-47 атакуе будучыню". Спецрэпартаж.
17.35 Вострасюжэтны фільм "Драпежнікі".
19.15 Камедыя "Вайна Ружаў".
21.30 Часіны.
22.50 "Тысячагоддзе".
23.40 Гістарычны баявік "Агірэ, гнеў божы".

РАСІЯ

8.40 Усерасійская латарэя "ТБ Бінга шоу".
9.20 Добрай раніцы, краіна!
9.55 "Аншлаг".
10.50 "Гарадок".
11.25 "Вялікае пытанне".
12.15 "І даўжэй стагоддзя..."
13.00 Весткі.
13.20 Дыялогі пра жывёл.
14.20 "Вакол свету".
15.20 Фільм "Вялікая сям'я".
17.05 Дэтэктыў "Марасейка, 12". Фільм 4-ы. "Сын".
19.00 Весткі.
19.35 Камедыя "Бінга Бонга".
21.40 Фільм "Кароль-рыбак".
0.15 Дэтэктыў "Надакучлівы паліцэйскі".

КУЛЬТУРА

9.00 Праграма перадач.
9.05 Мультфільм.
10.10 "Гаворыць і падманвае Ігар Кіо".
10.35 Экспедыцыя "Чыж".
11.00 Машыны часу. Матацыклы.
11.25 "Бабуліны рэцэпты".
11.40 Мультфільм.
12.45 "Граніца Еўропы". Дак. фільм.
13.30, 21.00 Навіны культуры.
13.45 "Такійская аповесць". Маст. фільм.
14.55 "Наўздагад".
15.20 Дж. Вердзі. "Аіда". 1-ы акт.
16.20 Дж. Вердзі. "Аіда". 2-і акт.
17.05 "Вячэрняя казка".
17.10 Мультфільм.
17.35 Дж. Вердзі. "Аіда". 3-і, 4-ы акты.
18.55 "Легенды Дзікай Поўначы". Маст. фільм.
20.30 Рамантыка рамансa. Маладыя выканаўцы.
21.20 "Асабістыя ўспаміны пра вялікае жыццё".
21.25 "У іншы час, у іншым месцы". Маст. фільм.
23.05 Мультфільмы.

НТБ

6.55 Анонс дня.
7.00, 9.00, 11.00, 15.00, 18.00 Сёння.
7.20 Маст. фільм "Новыя прыгоды супермэна".
8.20 "Жаночы погляд" Аксаны Пушкінай.
9.20 Мультфільм "Прыгоды барона Мюнхгаўзена".
9.40 Дэтэктыў "Наперакор усім!"
11.25 Прафесія — рэпарцёр. Вячаслаў Грунскі. "Рэспубліка, якой няма".
11.45 Маст. фільм "Дуэлянты".
13.50 Надоечы-87.
15.30 Падарожжы натураліста.
16.10 Вялікія бацькі.
16.50 Баявік "Ілюзія забойства".
18.40 Баявік "Сумленная гульня".
20.35 Дэтэктыў "Крайнія меры".
23.00 Баявік "Абрабаванне на 10 мільёнаў".

СТБ

7.00 Музычны канал".
7.30 "Сімпсаны".
8.00 "Гадзіна пік".
9.00 Баявік "За скуру паліцэйскага".
11.15 Мінск на скрыжаванні стагоддзяў.
11.30 "Прывітанне, доктар".
11.45 "О К'юкорэ". Дак. фільм.
12.45 "Радыё-кропка".
13.20 Камедыя "Спортлато-82". 15.30 "Кірава, 17".
15.45 "Кінаафіша Мінска".
16.00 "Неверагодны Халк".
16.30 "Джын Джын з краіны Пандаленд".
17.00 "Бафі".
18.00 Маст. фільм
19.30 "168 гадзін Мінска".
20.30 Міткоўскія песні на "Аўроры".
20.50 Музыка на СТБ.
21.15 Камедыя "Амерыканскі пірог".
23.25 Начны музычны канал.

Галоўны рэдактар Аляксандр Гайдук

ЗАСНАВАЛЬНІК — МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Рэгістрацыйны нумар 197.

НАШ АДРАС:
220034, МІНСК, ВУЛІЦА ЗАХАРАВА, 42.
Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 36-91-42; намеснікаў галоўнага рэдактара — 36-40-63; бухгалтэрыі — 36-53-22; рэкламы — 36-40-63; аддзелаў: школ — 36-43-62; праблем выхавання, навукі — 36-43-71, 36-90-63; інфармацыі —36-41-55; ВНУ і тэхнікумаў — 36-44-25; прафтэхадукацыі, пісьмаў і сацыяльных праблем — 36-44-25; культуры — 36-41-55.

Адказны дзяжурны Святлана МІЦКЕВІЧ.

Рэспубліканскае унітарнае прадпрыемства друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220041, Мінск, праспект Ф.Скарыны, 79.
Аб'ём — два друкаваныя аркушы. Спосаб друку — афсетны. Фармат А2. Індэкс 63867.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Замова №4498
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Падпісана да друку 17.8.2001 г. у 18.10
Наклад 30.000 паасобнікаў.